

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte
31. mai 1972

TALERLISTE

	Side
Tor Asbjørnsen	8, 9, 40
Einar Skjott	34, 35
Per Arne Torsvik	8
Sigurd Lønseth	3
Leif Haraldseth	31
Willard Kristiansen	22
Torger Osbø	31
Bolt B. Hov	31
Martin Tveiten	31
Otto Tønsand	31
Ivar Ødegård	31
Klaus Kjølørud	32
Sverre Røge	34
Ruth Svendsen	34
Reidar Lunde	34
Leif Skau	38
Osvald Løberg	48

PROTOKOLL

over forhandlinger
i representantskapsmøte
31. mai 1972

*Redigert av LO's
presse og informasjonskontor*

PROTOKOLL

over forhandlinger
i representantskapsmøte
31. mai 1972

Redigert av LO's
presse og informasjonskontor

ARBEIDSGIVERPENSJONEN I NORGE

TALERLISTE

	Side
Tor Aspengren	5, 8, 9, 46
Einar Strand	5, 34, 35
Per Arne Torvik	8
Sigurd Lønseth	8
Leif Haraldseth	21
Willard Kristiansen	22
Torger Oxholm	31
Rolf B. Hansen	31
Martin Tveiten	31
Otto Totland	31
Ivar Ødegård	31
Klaus Kjelsrud	32
Sverre Enger	34
Ruth Svendsen	34
Reidar Langås	34
Leif Skau	39
Osvald Løberg	46

Klart at punkt 3 på sakliste var tatt med for å gi anledning til meddelelse av systemningsresultatet for årets tariffoppgjør. Dessuten ba formannen om at møtet av praktiske grunner behandlet spørsmålet om revisjon av koblingsbestemmelsene for pkt. 5, Regler for valg av representanter til Kongressen.

Representantskapet sa seg enig i den foreslåtte endring.

Vanlig forretningsorden ble vedtatt uten merknader.

Formannen gjorde det videre klart at Representantskapets møte var lukket og at meddelelser fra forhandlingene tillå LO's informasjonskontor.

NYE RETNINGSLINJER FOR UTBETALING AV DIETT OG TAPT ARBEIDSFORTJENESTE

Hovedkasserer Einar Strand redegjorde for Sekretariatets innstilling til nye retningslinjer for utbetaling av diett og tapt arbeidsfortjeneste:

INNHOILDSFORTEGNELSE

	Side
Åpning og konstituering	5
Nye retningslinjer for utbetaling av diett og tapt arbeidsfortjeneste	5
Beretning for 1971	8
Avstemningsresultatene for tariffavtalen 1972	9
Suppleringsvalg til Sekretariatet	10
Revisjon av koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistloven	10
Regler for valg av representanter til Kongressen	23
Regnskap 1971	35
A-pressen	39
Avslutning	46

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

holdt representantskapsmøte 31. mai 1972 i Oslo. Møtet ble åpnet kl. 11 av LOs formann, *Tor Aspengren*, som etter å ha ønsket representantene velkommen, forela følgende forslag til

sakliste:

1. Åpning.
2. Beretning og regnskap for 1971.
3. Muntlig beretning.
4. Suppleringsvalg til Sekretariatet.
5. Regler for valg av representanter til Kongressen.
6. Spørsmål om revisjon av koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35 nr. 7.
7. A-pressen.

Forslaget til sakliste ble vedtatt uten merknader.

Formannen fikk også tilslutning til et forslag om at regnskapet for 1971 skulle behandles i slutten av møtet, slik at representantene skulle få bedre tid til gjennomlesning av dette, og han gjorde det klart at punkt 3 på saklista var tatt med for å gi anledning til meddelelse av avstemningsresultatet for årets tariffoppgjør. Dessuten ba formannen om at møtet av praktiske grunner behandlet spørsmålet om revisjon av koblingsbestemmelsene før pkt. 5, Regler for valg av representanter til Kongressen.

Representantskapet sa seg enig i den foreslåtte endring.

Vanlig forretningsorden ble vedtatt uten merknader.

Formannen gjorde det videre klart at Representantskapets møte var lukket og at meddelelser fra forhandlingene tillå LOs Informasjonskontor.

NYE RETNINGSLINJER FOR UTBETALING AV DIETT OG TAPT ARBEIDSFORTJENESTE

Hovedkasserer *Einar Strand* redegjorde for Sekretariatets innstilling til nye retningslinjer for utbetaling av diett og tapt arbeidsfortjeneste:

I Sekretariatsmøte 12. april 1972 fikk Fritz W. Hannestad, Erling Johansen og Einar Strand i oppdrag å legge fram for Sekretariatet eventuelle forslag til endringer av gjeldende retningslinjer.

I samme forbindelse ble det også tatt opp spørsmålet om endringer i gjeldende regler for møtegodtgjørelse for Sekretariatsmøter. Retningslinjene som nå gjelder ble senest fastsatt på Representantskapsmøtet i Stavanger i mai 1970. Siden den gang har konsumprisindeksen steget med ca. 14 prosent. Statistisk Sentralbyrås statistikk for industriarbeidere viser at lønningene har steget med ca. 30 prosent i tidsrommet 4. kvartal 1969 til 4. kvartal 1971.

Ut fra ovenstående har det nedsatte utvalg kommet til at gjeldende satser blir forhøyet slik etterfølgende oversikt viser.

Når det gjelder møtegodtgjørelse for komitéer som er nedsatt av LOs kongress/representantskapet eller sekretariat, foreslår komitéen at denne står uforandret.

Imidlertid vil en peke på at det for framtiden bør innføres en godtgjørelse utover gjeldende møtesats for de som blir oppnevnt som sekretærer i de respektive komitéer. Imidlertid bør denne godtgjøring fastsettes for hvert enkelt oppdrag og under henvisning til dette vil en foreslå:

«Godtgjørelse for sekretærarbeid som utføres for komitéer med særlig omfattende eller av permanent karakter fastsettes i hvert enkelt tilfelle av LOs administrasjon når oppdraget er ferdig, eller på et tidspunkt som en finner det naturlig å fastsette utbetaling.

Sekretariatet innstiller:

«Utvalgets innstilling tiltres.»

I innstillingen ble følgende satser foreslått:

Diettsatser:

a) Diett pr. dag	kr. 75.00
Natttillegg under reiser	» 50.00
Diett pr. døgn	» 125.00

(Døgnet regnes fra det klokkeslett reisen tar til.)

«I tilfeller hvor man ikke selv har vært herre over det, og det kan legitimeres at utlegg til overnatting har oversteget nattillegget, kan det medgatte refunderes.»

Når det på forhånd er bestemt at oppholdet er helt gratis, skal det betales halv dagdiett.

b) For påbegynt døgn uten overnatting i forbindelse med reiser utbetales diett således:

Under 4 timer	kr. 0.00
Mellom 4 og 8 timer	» 50.00
Over 8 timer	» 75.00

For reiser i forbindelse med overnatting, men av kortere varighet enn 24 timer, regnes ett døgns diett.

c) Ved utbetaling av diett for innenbys møter gjelder følgende regler:

Dagdiett	» 75.00

(Betales for deltakelse i kongresser, representantskapsmøter, landsmøter, landsstyremøter og internasjonale møter).

Den samme sats gjelder også for forhandlinger, meklinger og møter ellers som pågår hele dagen og ut over kontortidens slutt.

d) Middagspenger .....

(Betales ved møter av kortere varighet så vel som kveldsmøter hvor det er nødvendig å spise ute.)

Tapt arbeidsfortjeneste.

For møter og forhandlinger og ved reiser betales tapt arbeidsfortjeneste med kr. 140.00 pr. dag eller skift. Heri er inkludert feriepengene.

Komitégodtgjørelse:

Møtegodtgjørelse kr. 35.00 betales for deltakelse i komitéer nedsatt av Landsorganisasjonens kongress, representantskap eller sekretariat når det må forutsettes at komitéens arbeid er særlig omfattende eller av permanent karakter, eksempelvis for kongressperioden. Sekretariatet avgjør i hvert enkelt tilfelle hvilken komité som skal ha møtegodtgjørelse.

Forslaget om særskilt godtgjøring for sekretærarbeid fikk Representantskapets tilslutning uten merknader, likedan forslaget til nye diettsatser.

Etter disse vedtakene gjorde hovedkasserer Strand det klart at de nye satsene gjøres gjeldende fra og med dette representantskapsmøtet. Hovedkassereren klargjorde videre utgiftsfordelingen for de av representantene som også skulle delta i LOs ekstraordinære kongress 2. og 3. juni som forbundenes representanter, like-

dan for representantskapsmedlemmer som i kongressen ville representere distriktene (eller fylkene).

Følgende søknader om permisjon fra Representantskapets møte ble innvilget: Fra representant nr. 67, Arne Andresen, NNN, fra kl. 13 31. mai og for resten av Representantskapets møte, og fra representant nr. 23, Harry Pedersen fra kl. 11 1. juni og til representantskapsmøtets slutt.

Saklista pkt. 2: Beretning for 1971.

Beretning 1971 ble tatt opp til behandling punktvis. Til avsnittet «Den norske fagorganisasjons pensjonskasse» (side 71 i beretningen) forlangte *Per Arne Torvik*, Telegrafmennesenes Landsforbund ordet og spurte om denne form for pensjonskasse kan ansees som den rette for trygging av ansatte. Hans eget forbund har i forbindelse med Fagorganisasjonens Pensjonskasse ansvar for to personer. Garantitilskuddet har for kassens enkelte medlemmer økt fra kr. 8400.00 i 1969 til kr. 11 800.00 i år. Garantitilskuddet kommer i tillegg til vanlig premie.

Torvik minnet om at fagbevegelsens samarbeid med Forsikringselskapene Samvirke går meget bra. Hva kan gjøres for å komme mer over til forsikring i denne sammenheng, spurte Torvik. Forsikring gjennom Fagorganisasjonens Pensjonskasse blir meget dyr. Hva kan gjøres for å komme over til et samarbeid med Samvirke? Ellers må man være betenkt over den prosentvise hevingen av garantitilskuddet. Tretti prosent stigning på to år er mye.

Etter forslag fra *Tor Aspengren* vedtok Representantskapet at spørsmålet som Torvik reiste tas opp under behandlingen av regnskap for 1971.

Til beretningens avsnitt om Administrasjon og organisasjon forlangte *Sigurd Lønseth*, Norsk Musikerforbund, ordet og hevdet at LOs juridiske kontor var blitt «en skygge av seg selv». Adgangen til et godt juridisk kontor var en av de største fordeler ved LO-medlemskapet, sa Lønseth. Særlig var dette tilfelle for de små fagforbund. Etter at Kåre Halden og Steinar Halvorsen sluttet ved kontoret, er dets evne til slik bistand sterkt svekket. Det er meget beklagelig at LO ikke har formådd å gjenopprette kontorets kapasitet, slik at forbundene kan nyte godt av samme juridiske service som tidligere. Jeg er klar over, sa Lønseth, at det hersker stor mangel på advokater i samfunnet, men dette bør gjøre det enda mer maktpåliggende for LO å holde sitt juridiske kontor intakt. Det er ikke tilfredsstillende for et forbund som har overlatt en rettsvist til LOs juridiske kontor, eller forbund som ber kontoret ta

seg av slike tvister, at de blir møtt med anmodning om å overlate saken til en privatpraktiserende jurist, især når det er vanskelig også å få slike til å påta seg oppdrag for nye kunder.

Dersom det ikke er mulig for LO å finne advokater til å forsterke dens juridiske kontor, anmodet Lønseth Sekretariatet om å se nøye på hva LOs «advokatressurser» skal anvendes til. Juristers medvirkning trengs ikke i enhver sammenheng, men når det skal tas ut forliksklager og saker skal forberedes for domstolsbehandling og prosederes i retten, er advokater uunnværlige. Dette gjelder like meget sivile saker som arbeidsrettssaker. Lønseth var i sterk tvil om det er fornuftig disponering av LOs advokater, så lenge de er en knapphetsfaktor, å benytte dem i ILO-komiteer (slik tilfellet er med Olaf Sunde) og i innenlandske styre og råd der andre muligens kan gjøre like god jobb.

Ved tarifforhandlinger og meklinger kan ventelig dyktige tilitsmenn ivareta fagbevegelsens interesser like godt som jurister.

Lønseth anmodet Sekretariatet om å gjøre hva gjøres kan for igjen å få bygget ut LOs juridiske kontor. Kan ikke dette skje meget snart, bør en mer rasjonell utnyttelse av LOs advokater overveies, slik at de kan bistå forbundene når disse er nødt til å fremme saker for retten.

LOs formann, *Tor Aspengren*, repliserte til Lønseth at Sekretariatet har nedsatt et utvalg som har hatt denne saken til behandling, men Sekretariatet har ennå ikke gjort sitt endelige vedtak. Innstillingen fra utvalget tar imidlertid de konsekvenser som er nødvendig for at LOs juridiske kontor skal få det ønskede miljø. Det gjelder både de økonomiske betingelser og arbeidsforholdene. Vi er forvisset om, sa LOs formann, at vi innen dette års utgang vil ha et juridisk kontor med 4—5 representanter. Sekretariatet skal behandle dette allerede kommende mandag.

Representanten Lønseth sa seg tilfreds med formannens svar.

Beretningen 1971 ble deretter vedtatt enstemmig.

Saklista pkt. 3: Muntlig beretning.

LO-formannen refererte avstemningsresultatene for tariffavtalen LO—N.A.F. 1972: Antall Ja-stemmer er 84 831. Antall Nei-stemmer er 75 076.

Orienteringen ble tatt til etterretning.

Saklista pkt. 4: Suppleringsvalg til Sekretariatet.

Formannen meddelte at Olaf Karling er gått av som tillitsmann i Norsk Sjømannsforbund, og går dermed ut av Sekretariatet. Øystein Larsen rykker opp som fast medlem av Sekretariatet, og de øvrige varamenn rykker fram en plass.

Sekretariatet innstiller:

«Som ny 9. varamann til Sekretariatet velges Henrik Aasarød, Norsk Sjømannsforbund.»

Ingen hadde merknader.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Saklista pkt. 6: Spørsmål om revisjon av koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35 nr. 7.

Fra utvalget nedsatt til vurdering av spørsmålet om revisjon av koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7 forelå følgende innstilling:

I.

«Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7 lyder:

«Finner meglingsmannen at en konfliktsituasjon bør løses under ett for flere fag, kan han bestemme at meglingsforslag for disse fag skal regnes som en helhet, således at avgjørelsen av om forslagene er vedtatt, skal treffes på grunnlag av det samlede antall stemmer og stemmeberettigede i de fag som på denne måte er slått sammen. Før meglingsmannen treffer bestemmelse herom, skal han rådføre seg med vedkommende hovedorganisasjoner.»

Ved siden av denne bestemmelsen har man i LOs vedtekter § 15, nr. 5 følgende koblingsbestemmelse:

«Omfatter en tariffbevegelse flere forbund eller fag og det foreligger et forslag som er tilrådd av Sekretariatet og flertallet i de interesserte forbundsstyrene, kan Sekretariatet gjøre vedtak om felles avstemning. For denne avstemning gjelder reglene i punktene 2—4.

Felles avstemning over tarifforslag kan ikke finne sted mot det enkelte forbunds vilje.»

For ordens skyld hitsettes også nr. 1—4 i denne paragraf i LOs vedtekter:

«1. Tarifforslag skal som regel legges fram for de medlemmer interessetvisten gjelder.

Avstemningsresultatet skal gi et fullgyldig uttrykk for viljen hos medlemmene.

Sekretariatet kan etter samråd med vedkommende forbund gjøre vedtak om at avstemningen skal foregå som uravstemning i samsvar med gjeldende retningslinjer.

2. Har flertallet av de medlemmer som interessetvisten gjelder stemt for forslaget, er det vedtatt. Har flertallet stemt mot, er det forkastet.

3. Blir ikke vilkåret i punkt 2 fylt, er avstemningen ikke bindende, med mindre $\frac{2}{3}$ eller mer av de medlemmer interessetvisten gjelder har deltatt i avstemningen.

4. Har mindre enn $\frac{2}{3}$ tatt del i avstemningen og vilkåret etter punkt 2 ikke er fylt, er avstemningen rådgivende. Sekretariatet skal da etter at vedkommende forbundsstyre er hørt, ta endelig avgjørd.

Til Landsorganisasjonens Kongress 1969 forelå det en rekke forslag til endringer av koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7.

Forslagene var i hovedsaken begrunnet med at denne bestemmelsen i Arbeidstvistloven gjorde forbundsvise forhandlinger og oppgjør illusorisk og at bestemmelsen fratok de fagorganiserte selvfølgelig demokratiske rettigheter.

Disse syn preget også debatten om denne saken på Kongressen.

Debatten på Kongressen resulterte i at det ble gjort følgende vedtak:

«Sekretariatet setter ned et utvalg bestående av 7 personer fra forskjellige forbund innen LO med tillegg av 2 jurister til å utrede spørsmålet om nødvendige endringer av Arbeidstvistloven.

Utvalget legger fram begrunnet forslag vedrørende disse spørsmålene for Sekretariatet. Sekretariatet legger deretter saken fram for Representantskapet, som tar endelig stilling til den.»

På bakgrunn av dette vedtaket satte Sekretariatet den 10. september 1969 ned følgende utvalg til å utrede spørsmålet og legge fram begrunnet forslag for Sekretariatet i samsvar med Kongressens vedtak:

Odd Højdahl, Leif Skau, Lage Haugness,
Olav Bratlie, Leif Andresen, Arne Li,
Otto Totland, Olaf Sunde og Steinar Halvorsen.

Sekretariatet oppnevnte den 16. juni 1970 et annet utvalg til å utrede spørsmålet om oppgjørsformene.

Som medlemmer av dette utvalg ble oppnevnt:

Odd Højdahl, Otto Totland, Lage Haugness, Leif Skau, Henry Nicolaysen, Åge Petersen, Klaus Kjelsrud og en av juristene.

I Sekretariatsmøte den 22. juni 1970 ble det besluttet at formannen i Statstjenestemannskartellet, N. R. Mugaas, skulle tiltre utvalget.

Da de spørsmål som de to utvalgene skulle behandle delvis grep inn i hverandre, og videre da medlemmene til dels, men ikke helt ut var de samme i de to utvalgene, ble det den 8. mars 1971 holdt et fellesmøte mellom de to utvalgene.

På dette fellesmøtet besluttet man å slå de to utvalgene sammen til ett utvalg med henblikk på i fellesskap å behandle de to sakene.

Etter at Odd Højdahl den 16. mars 1970 ble utnevnt til sosialminister, overtok Thorleif Andresen vervet som formann for de to utvalgene.

Arne Li fratrådte den 1. august 1971 da han tiltrådte som LOs distriktssekretær i Stavanger.

Steinar Halvorsen sluttet i Landsorganisasjonen den 1. mars 1971 og fratrådte fra samme tid som medlem av utvalget.

Det har ikke vært foretatt oppnevninger til erstatning for Arne Li og Steinar Halvorsen.

Thorleif Andresen fratrådte sin stilling i Landsorganisasjonen 1. januar 1972. Etter hans fratreden ble Leif Haraldseth oppnevnt som ny formann for utvalget.

II.

Utvalget skal innledningsvis få bemerke at vilkåret for at meklingsmannen skal kunne gjøre bruk av denne bestemmelsen er at han finner at en konfliktsituasjon bør løses under ett for flere fag. Det er videre et vilkår at meklingsmannen skal ha satt fram et meklingsforslag for disse fagene.

Før meklingsmannen treffer bestemmelse om at avstemningen skal kobles, skal han rådføre seg med vedkommende hovedorganisasjoner, men meklingsmannen er ikke pliktig til å følge disse organisasjonenes råd eller anvisninger.

Bestemmelsen gir rett til å foreta kobling så vel for flere fag innenfor en og samme hovedorganisasjon som for fag som hører

under forskjellige hovedorganisasjoner og også for fag som hører under frittstående organisasjoner som ikke er tilsluttet noen hovedorganisasjon.

Bestemmelsen kom inn i loven etter forslag fra Foreningslovkommisjonen av 1933. Foreningslovkommisjonen begrunnet ikke nærmere bestemmelsen, men det går av innstillingen fram at bestemmelsen er hentet fra dansk lovgivning hvor man den 18. januar 1934 fikk innført en tilsvarende bestemmelse.

Da Landsorganisasjonen uttalte seg vedrørende Foreningslovkommisjonens forslag til forskjellige endringer i Arbeidstvistloven, framkom LO ikke med andre merknader til denne bestemmelsen enn at det riktigste ville være å slå fast i bestemmelsen at meklingsmannen skulle rådføre seg med partene før han traff avgjørelse om koblet avstemning.

Heller ikke da loven var under revisjon i 1935 for å få opphevet en del bestemmelser som etter forslag fra Foreningslovkommisjonen var blitt lovfestet, framkom LO med noen innvendinger mot koblingsbestemmelsen, bortsett fra at LO ga uttrykk for det samme ønske som tidligere om at meklingsmannen skulle rådføre seg med partene før han koblet avstemningen.

I 1958 reiste FSO krav om å få bestemmelsen i sin helhet tatt ut av loven. Dette kravet var begrunnet med at «minoritetsgruppens interesser» ble tilsidesatt gjennom bruk av en sådan bestemmelse.

I en uttalelse vedrørende dette forslaget inntok LO dengang det standpunkt at LO ikke fant grunnlag for å sløyfe denne bestemmelsen.

Også Norsk Arbeidsgiverforening gikk imot forslaget fra FSO. I brevet fra Norsk Arbeidsgiverforening heter det blant annet følgende:

«Vi antar videre at bestemmelsen i dag har særlig betydning spesielt i funksjonærsektoren, hvor organisasjonsforholdene for tiden er labile og kompliserte. Vi kan således nevne at en rekke av N.A.F.s medlemsbedrifter har funksjonæravtaler med flere forbund så vel i som utenfor Landsorganisasjonen. Ved en av våre største bedrifter finnes det således funksjonærtariffer med 5 forbund i LO og 4 forbund utenfor LO. Det normale vil i slike tilfelle være at samtlige tariffer har felles utløpstid og at man søker å kombinere revisjonen av samtlige avtaler. Hver enkelt av de angjeldende organisasjoner kan ha som medlemmer arbeidstakere i nøkkelstillinger, slik at hver enkelt organisasjon ved forkastelse av et forslag kan lamme bedriftene i større eller

mindre utstrekning. Hvis Riksmeglingsmannen i slike situasjoner ikke skulle kunne fastsette felles avstemning, ville små minoriteter kunne forårsake omfattende arbeidskonflikter endog i tilfelle hvor et flertall av vedkommende arbeidstakerkategori (men tilsluttet et annet forbund) har stemt for vedtakelse. En opphevelse av Arbeidstvistlovens § 35 punkt 7, vil følgelig øke mulighetene for åpne konflikter ved tariffrevisjonene, og vi tør derfor bestemt fraråde at bestemmelsen tas ut av loven.»

Også Riksmeklingsmannen frarådet at det ble gjennomført noen sådan endring i loven. Riksmeklingsmannen uttaler i sitt brev om dette blant annet:

«..... jeg finner ikke i de nåværende tariff- og organisasjonsforhold noen tendens som tilsier at man skulle gi avkall på dette virkemiddel.»

Som det vil ses var både N.A.F.s og Riksmeklingsmannens standpunkt sterkt begrunnet med de bestående tariff- og organisasjonsforhold. Det samme har utvilsomt vært tilfelle også for LOs vedkommende.

Da FSO således ble stående alene om sitt forslag, resulterte behandlingen av dette i at departementet under henvisning til de uttalelser som er nevnt ovenfor, ikke fant å kunne ta opp forslaget.

FSO tok imidlertid opp saken på ny i 1959. De fremmet da samme forslaget, men foreslo i tillegg til dette *subsidiært* at koblingsadgangen skulle begrenses til bare å gjelde fag innen samme hovedorganisasjon.

Også denne gangen gikk både LO og N.A.F. imot forslaget — også det subsidiære.

Det bemerkes at det subsidiære forslaget ville gi konkurrerende organisasjoner utenfor LO på samme tariffområde adgang til å unndra seg kobling og til å iverksette streik selv om forslaget måtte være vedtatt av organisasjoner som representerte den altoverveiende majoritet av arbeidstakerne innen dette tariffområdet. Behandlingen av denne saken førte til at departementet heller ikke denne gang fant å kunne fremme forslaget.

III.

På basis av de forslag som var satt fram på Kongressen i 1969 og debatten om denne saken på Kongressen har utvalget tatt under selvstendig vurdering følgende 6 alternative løsninger:

1. Hel opphevelse av bestemmelsen.
2. Endring av bestemmelsen slik at kobling bare skal kunne skje etter samtykke fra de organisasjoner det gjelder.
3. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for forskjellige forbund.
4. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for forskjellige yrkesområder.
5. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for anbefalte og ikke anbefalte forslag.
6. Rett for hovedorganisasjonene til å motsette seg koblet avstemning.

Utvalget skal til hver enkelt av disse alternative løsninger få bemerke:

Ad. 1. Hel opphevelse av bestemmelsen.

En hel opphevelse vil medføre at konkurrerende mindretallsorganisasjoner på samme tariffområde vil kunne iverksette streik selv om forslaget er vedtatt av flertallet. En slik mindretallsstreik vil under enhver omstendighet komme til å få sjenerende virkninger for de arbeidere som har vedtatt forslaget og som derfor ikke er med i streiken. I visse tilfeller vil en slik mindretallsstreik endog lamme den enkelte bedrifts virksomhet på en slik måte at de gjenstående arbeidere som har vedtatt forslaget, vil måtte permitteres for kortere eller lengre tid.

Utvalget er derfor enstemmig kommet til det resultat at det ikke kan foreslå hel opphevelse av bestemmelsen.

Ad. 2. Endring av bestemmelsen slik at kobling bare skal kunne skje etter samtykke fra de organisasjoner det gjelder.

Utvalget er enstemmig kommet til at en sådan endring vil medføre at koblingsbestemmelsen blir en ren papirbestemmelse som vil få liten eller ingen betydning i praksis.

Særlig må man regne med at dette vil gjøre seg gjeldende i de tilfeller som koblingsbestemmelsen i første rekke skulle ta sikte på; nemlig å koble avstemningen for å hindre at rene minoritetsgrupper iverksetter arbeidskamp i tariff- og industriområder hvor flertallet har godtatt forslaget. En sådan endring ville i det alt vesentlige komme utenforstående mindretallsorganisasjoner til gode. Disse ville i kraft av en sådan bestemmelse få åpne muligheter for å iverksette arbeidskamp i tariffområder hvor forslaget var vedtatt av det store flertall av arbeidstakere.

Ad. 3. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for forskjellige forbund.

En sådan endring vil i realiteten få samme betydning som en total opphevelse av bestemmelsen. Endringen ville på samme måte som nevnt under nr. 2 ovenfor, i vesentlig grad bare være til fordel for utenforstående minoritetsorganisasjoner.

Ad. 4. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for forskjellige yrkesområder.

En sådan endring vil gjøre det mulig fortsatt å foreta kobling innen ett og samme yrkesområde hvor det opptrer flere konkurrerende organisasjoner.

Utvalget har drøftet om det kanskje ville være en mer hensiktsmessig løsning dersom man knytter forbudet mot kobling til forskjellige industrier.

Konsekvensen av å knytte forbudet til den enkelte industri vil være at det blir adgang til å koble avstemningen for forskjellige yrkesområder innen en og samme industri. I praksis vil dette si at det f. eks. for verkstedindustrien vil være adgang til å foreta koblet avstemning omfattende verkstedoverenskomsten, overenskomsten for handel- og kontor, overenskomsten for arbeidsledere og tekniske funksjonærer og overenskomsten for elektrikere.

En slik adgang til koblet avstemning vil sikre at ingen minoritetsgrupper kan kaste denne industri ut i streik når forslaget er vedtatt av det absolutte flertall.

På den annen side vil en sådan ordning nettopp medføre slike forhold som ligger til grunn for kravet om endringer av koblingsbestemmelsen; nemlig at forhandlingene for de enkelte forbund og tariffgrupper innen denne industrien vil bli illusoriske dersom disse bare representerer et mindretall av de ansatte, og de samme innsigelser som ligger til grunn for forslaget om å endre denne bestemmelsen ville da kunne framføres med minst like stor styrke som i dag, f. eks. at bestemmelsen er udemokratisk og fratar de enkelte forbund herredømmet over sine egne tarifforhold.

Under hensyntaken til de sterke krav som er satt fram om å sikre forbundets herredømme over sine egne tarifforhold, finner utvalget — etter det oppdrag som utvalget har fått — at det ikke vil være noen tilfredsstillende løsning å knytte koblingsadgangen til de enkelte industrier.

Utvalget har heller ikke funnet å kunne anbefale at koblingsadgangen knyttes til de enkelte yrkesområder.

Konsekvensen av å knytte koblingsadgangen til enkelte yrkesområder ville nemlig bli at kobling bare vil kunne finne sted

innen ett og samme yrkesområde. Hvor det i en bedrift forekommer flere yrkesområder, ville således arbeiderne i ett av disse yrkesområder kunne iverksette streik og lamme bedriften, selv om den absolutte majoritet av arbeidstakerne tilhørende andre yrkesområder hadde vedtatt et forslag.

I tillegg til dette kommer at det utvilsomt i mange tilfeller ville støte på rent praktiske vanskeligheter å fastlegge hva som skulle anses for å være ett og samme yrkesområde.

Hensett til disse formål finner utvalget det forbundet med så store betenkeligheter å knytte koblingsadgangen til det enkelte yrkesområde, at utvalget ikke finner å kunne tilrå en sådan ordning.

Ad. 5. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for anbefalte og ikke anbefalte forslag.

En sådan endring vil føre til at utenforstående konkurrerende mindretallsorganisasjoner vil ha det i sin hånd å hindre kobling ved ikke å anbefale forslaget. I praksis vil derfor en slik endring føre til de samme resultater som endringsforslaget under pkt. 2 ovenfor.

Ad. 6. Rett for hovedorganisasjonene til å motsette seg koblet avstemning.

På utvalgets møte den 15. september 1971 drøftet utvalget inngående spørsmålet om å sette fram forslag om følgende tilføyelse til Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7:

«Meklingsmannen kan ikke bestemme at sådan avstemning kan foretas dersom hovedorganisasjon for arbeidsgivere som representerer mer enn 100 000 ansatte eller hovedorganisasjon for arbeidstakere med mer enn 100 000 medlemmer motsetter seg dette.»

Avgrensningen av denne retten til bare å gjelde hovedorganisasjoner som har over 100 000 medlemmer tok sikte på å unngå at rene minoritetsorganisasjoner kunne gjøre bruk av denne bestemmelsen.

Uten noen sådan avgrensning måtte man anta at denne retten ville gjelde for en hvilken som helst hovedorganisasjon — også utenfor LO — og at den videre ville måtte gjelde for landsomfattende forbund som ikke står tilsluttet noen hovedorganisasjon.

Uten en sådan avgrensning som den man drøftet i møtet den 15. september ville bestemmelsen i praksis antakelig bare få samme reelle betydning som det endringsforslag som er behandlet under

nr. 2 ovenfor — noe som fagbevegelsen og de fagorganiserte etter utvalgets mening ikke kunne være tjent med.

På møtet den 15. september ble det imidlertid framholdt en rekke betenkeligheter mot en sådan tilføyelse til loven. Disse betenkelighetene kan i hovedsaken summeres opp i følgende punkter:

1. Slik loven lyder i dag, rettes kritikken for de koblinger som foretas mot selve loven og den bruk Riksmeklingsmannen gjør av denne. Blir loven gitt en slik tilføyelse som sitert ovenfor, vil denne kritikken bli flyttet over på LO dersom det blir foretatt koblinger, idet LO for tiden, og forhåpentlig også i framtiden, vil være den eneste hovedorganisasjon med over 100 000 medlemmer.

Det må nøye overveies om det sett fra fagbevegelsens synspunkt i det hele tatt er ønskelig å få flyttet denne kritikken over på LO.

I utvalget gjorde det seg gjeldende meget sterke røster mot at LO skulle ta et initiativ som ville medføre at det heretter ville være LO som alene måtte ta den hele belastningen for framtidige koblinger.

2. En annen innvending som ble framholdt var, at en slik tilføyelse — om den skulle bli lovfestet — faktisk ville lovfeste at det alene var LO som her i landet skulle kunne avgjøre på arbeidstakersiden om en kobling skulle finne sted.

Det ble reist spørsmål om det ville være realistisk å regne med at Stortinget med det flertall det har i dag, ville gjennomføre noen lovendring som ville sette LO i denne særstilling — særlig tatt i betraktning at det her ikke bare er spørsmål om å koble avstemningen for LO-forbund, men at man her står overfor en bestemmelse som gjelder både LO-forbund og utenforstående forbund, ja endog konkurrerende forbund.

Det gjorde seg i utvalget gjeldende sterk tvil om hvorvidt dette ville være realistisk, og det ble reist spørsmål om ikke et sådant forslag fra LO ville kunne medføre at koblingsbestemmelsen kanskje helt ble opphevet, noe som man i utvalget enstemmig antok ikke kunne være i fagorganisasjonens interesse.

Det ble under drøftelsene av dette spørsmålet i utvalget spesieltpekt på den fare som lå i at de stortingsrepresentanter som har vært talsmenn for de «gule» organisasjonene, i demokratiets navn ville kunne nytte LOs forslag til å få hele koblingsbestemmelsen tatt ut av loven.

3. En annen betenkelighet som ble framholdt i utvalget, var at man så det som lite realistisk at Stortinget ville gi LO en slik særstilling på arbeidstakersiden. Dette ville kunne føre til at man for å stille alle likt, helt sløyfet kravet om at man skulle ha noe bestemt medlemstall for å kunne motsette seg koblet avstemning.

Dette ville imidlertid føre til at en hvilken som helst organisasjon utenfor LO ville kunne motsette seg koblet avstemning, idet en organisasjon utenfor LO i seg selv måtte bli å anse som hovedorganisasjon i lovens forstand dersom den ikke sto tilsluttet noen utenforstående hovedorganisasjon.

4. En annen ting som det ble pekt på, var om ikke LO med sin tyngde og sin posisjon kunne ivareta sine medlemmers interesser på en slik måte overfor Riksmeklingsmannen, uten noen endring i loven, at Riksmeklingsmannen ikke koblet noe LO-forbund mot dettes vilje.

Det gjorde seg innen utvalget gjeldende sterke røster for at dersom LO hadde en slik styrke og en slik posisjon, og brukte denne, så ville det overhodet ikke være nødvendig å foreta noen endringer i loven på dette punktet.

5. Et særlig spørsmål som ble reist i utvalget var om det for våre politikere ville være noen politisk belastning å sette fram og forsvare et slikt forslag som det som er sitert ovenfor, når dette ville stille LO i en sådan særstilling.

Det ble under utvalgets drøftelser om dette framholdt, at våre politikere måtte regne med at det fra borgerlig side ville bli prosedert meget sterkt på at loven ikke bare formelt, men også reelt, måtte stille alle organisasjoner likt og ikke måtte bli utformet på noen sådan måte at den i en så betydningsfull sak som denne, stilte LO i noen særstilling og gunstigere enn organisasjoner utenfor LO.

Utvalget fant disse betenkelighetene både enkeltvis og samlet så alvorlige at utvalget besluttet å forelegge saken for Landsorganisasjonen før det avgis noen endelig innstilling.

Saken ble behandlet av Landsorganisasjonens administrasjon 21. oktober 1971. I Administrasjonen var det alminnelig oppslutning om disse betenkelighetene.

Administrasjonen forela saken for Landsorganisasjonens Sekretariat som behandlet saken i møte den 4. november 1971. Også her var det alminnelig oppslutning om disse betenkelighetene og det ble besluttet å sende saken tilbake til utvalget med anmodning om å ta konsekvensen av de betenkeligheter som var framholdt.

Utvalget har etter dette behandlet saken på ny i møte den 7. mars 1972 hvor utvalget enstemmig har besluttet å forelegge saken i hele dens bredde med de betenkeligheter som er anført ovenfor for Kongressen, idet utvalget enstemmig er av den oppfatning at disse betenkelighetene må tillegges avgjørende betydning ved vurderingen av hvorvidt det bør fremmes noe forslag om endringer i den nåværende koblingsbestemmelse.

Grunnen til at utvalget har funnet å burde foreslå at saken sendes tilbake til Kongressen på denne måte, er den bestemte formulering som det er gjort bruk av i Kongressens vedtak og som nærmest må oppfattes som et pålegg om å hitføre endringer i den bestående bestemmelse sammen med at utvalget etter en meget inngående vurdering er kommet til det resultat at det ikke kan tjene verken fagbevegelsens eller de fagorganisertes sak å foreta noen endringer i denne bestemmelsen — et standpunkt som så vel LOs administrasjon i møte den 21. oktober 1971 som Sekretariatet i møte den 4. november 1971 har sluttet seg til.

IV.

Utvalgets konklusjoner.

Utvalget er ved sin vurdering av de forskjellige alternativer kommet til det resultat at koblingsbestemmelsen bør opprettholdes slik den er i dag, idet samtlige av de alternativer som er nevnt foran vil være egnet til å føre med seg slike åpenbare fordeler for rene minoritetsorganisasjoner — herunder konkurrerende organisasjoner utenfor LO — at verken fagbevegelsen eller de fagorganiserte kan være tjent med det.

Utvalget vil foreslå at Sekretariatet innstiller for Representantskapet å fatte følgende vedtak:

«Under henvisning til de mange betenkeligheter som er framholdt mot å foreslå endringer i Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7, sendes denne saken tilbake til Kongressen til fornyet vurdering av det vedtak som Kongressen fattet i 1969, slik at Kongressen kan vurdere dette spørsmålet på ny under hensyntaken til de vurderinger som er kommet til uttrykk i utvalgets innstilling.»

Oslo, 5. april 1972.

Leif Haraldseth.

Otto Totland.

Lage Haugness.

Nils R. Mugaas.

Olav Bratlie.

Klaus Kjelsrud.

Leif Skau.

Henry Nicolaysen.

Leif Andresen.

Age Petersen.

Olaf Sunde.

Utvalgets formann, sekretær *Leif Haraldseth*, redegjorde for utvalgets arbeid og minnet innledningsvis om at det til Kongressen i 1969 var innsendt flere forslag om endringer av koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7. Den aktuelle bakgrunn for forslagene var at Riksmeklingsmannen hadde benyttet seg av denne bestemmelsen i sammenheng med tariffoppgjøret i 1968.

Kongressen fattet følgende vedtak:

«Sekretariatet setter ned et utvalg bestående av 7 personer fra forskjellige forbund innen LO med tillegg av 2 jurister, til å utrede spørsmålet om nødvendige endringer av Arbeidstvistloven. Utvalget legger fram begrunnet forslag vedrørende dette spørsmål for Sekretariatet. Sekretariatet legger deretter saken fram for Representantskapet som tar endelig stilling til den.»

Den historiske bakgrunn for den bestemmelsen det her gjelder går tilbake til 1933, sa Haraldseth. Den såkalte Foreningslovkommisjonen forslø da bestemmelsen innført. Loven var under revisjon i 1935. Både under innføringen av loven og under revisjonen, kom ikke LO med noen innvendinger, bortsett fra at det ble gitt uttrykk for ønske om at meklingsmannen skulle rådføre seg med partene før han «koblet» i avstemningen.

Senere var det ingen aktivitet i forbindelse med denne bestemmelsen før i 1958. Da reiste det daværende FSO — Funksjonærenes Sentralorganisasjon — krav om å få bestemmelsen tatt ut av loven i sin helhet. Kravet ble begrunnet med at minoritetsgruppens interesser ble tilsidesatt ved bruk av en slik bestemmelse.

LO inntok den gang det standpunkt at det ikke fant grunnlag for å sløyfe bestemmelsen og fikk departementets medhold i dette synet.

I 1959 reiste FSO saken på nytt og foreslo i tillegg at koblingsadgangen subsidiært skulle begrenses til bare å gjelde fag innen samme hovedorganisasjon. Også denne gang gikk LO imot forslaget.

Det utvalget som nå har vært i arbeid etter Kongressens behandling av saken, har drøftet følgende 6 alternative løsninger:

1. Hel opphevelse av bestemmelsen.
2. Endring av bestemmelsen slik at kobling bare skal kunne skje etter samtykke fra de organisasjoner det gjelder.
3. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for forskjellige forbund.
4. Endring av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for forskjellige yrkesområder.

5. Endringer av bestemmelsen slik at kobling ikke skal kunne skje for anbefalte og ikke anbefalte forslag.
6. Rett for hovedorganisasjonene til å motsette seg koblet avstemning.

Etter en nøye vurdering av alle disse seks alternativene, er utvalget enstemmig kommet til det resultat at koblingsbestemmelsen bør opprettholdes slik den er i dag, opplyste Haraldseth. Dette fordi alle de nevnte alternativer vil være egnet til å føre med seg åpenbare fordeler for rene minoritetsorganisasjoner, herunder konkurrerende organisasjoner utenfor LO.

Da Kongressens vedtak, etter utvalgets oppfatning, kan fortolkes slik at det var en forutsetning at LO skulle arbeide for å endre bestemmelsene, mener utvalget at saken ikke kan avgjøres av Representantskapet, men må gå tilbake til Kongressen i 1973 til fornyet behandling. Utvalget har derfor foreslått at Sekretariatet innstiller overfor Representantskapet å fatte følgende vedtak: Under henvisning til de mange betenkeligheter som er framholdt mot å foreslå endringer i Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7, sendes denne saken tilbake til Kongressen til fornyet vurdering av det vedtak som Kongressen fattet i 1969, slik at Kongressen kan vurdere dette spørsmål på nytt under hensyntaken til de vurderinger som er kommet til uttrykk i utvalgets innstilling.

Denne innstillingen har Sekretariatet senere sluttet seg til enstemmig, fortalte Haraldseth. Han tok opp Sekretariatets forslag. *Willard Kristiansen*, Jern og Metall, ba om ordet og sa:

Det kan være vanskelig å ta ordet i saken for så vidt som Representantskapets medlemmer har hatt innstillingen bare en halv time. Jeg var forslagsstiller i saken under Kongressen i 1969. Når man har fått gjennomgått det foreliggende materiale, kan man kanskje kunne trekke andre konklusjoner enn de man hadde på nevnte kongress, men når Haraldseth sier at det er en masse betenkeligheter ved å endre på denne bestemmelsen, vil jeg gjerne minne om hva som forelå på Kongressens bord i 1969. Så vidt jeg minnes, var det førti fagforeninger som hadde sendt inn forslag til Kongressen om endringer av Arbeidstvistlovens § 35, nr. 7. Dessuten hadde ti forbundsstyre sendt liknende forslag til Kongressen 1969.

Her er neppe andre muligheter enn å slutte seg til den innstillingen som foreligger om å la saken gå videre til Kongressen i 1973. Jeg hevdet forresten under Kongressen at Sekretariatet før denne kunne ha forberedt saken bedre ved nærmere vurdering av de innsendte forslag i saken. Kongressen ville da ha kunnet behandle det hele på en mer seriøs måte og sendt saken ut i kongressperioden.

Kongressen i 1973 kan neppe gjøre annet enn nedsette et nytt utvalg til å arbeide med saken inntil Kongressen om nye fire år.

Uten å være direkte skuffet, hadde jeg, på bakgrunn av Kongressens behandling av saken i 1969, ventet noe mer enn hva den foreliggende innstilling synes å inneholde.

Sekretariatets innstilling ble deretter vedtatt mot 2 stemmer.

Saklista pkt. 5: Regler for valg av representanter til Kongressen.

Fra det av Sekretariatet nedsatte utvalg til vurdering av regler for valg av representanter til Kongressen forelå følgende innstilling:

- «1. Gjeldende bestemmelser om forbundenes valg av representanter til Kongressen finner man delvis i § 5 i Landsorganisasjonens vedtekter og dels i det vedtak Kongressen traff i 1953.

Disse bestemmelsene må ses i sammenheng.

I § 5 i Landsorganisasjonens vedtekter heter det i 3., 4. og 5. avsnitt under nr. 2:

«Valg av representanter kan ikke finne sted før dagsordenen er lagt fram for dem som skal delta i valget av representanter.

Til drøfting av Kongressens dagsorden og valg av representanter skal det holdes særskilt møte blant dem som har stemmerett.

Valget må være gjennomført så tidlig at Sekretariatet får melding om det med nødvendige fullmakter minst 14 dager før kongressen tar til.»

Det vedtak som ble fattet på Kongressen i 1953 lyder:

- «1. Når forbundene har mottatt Sekretariatets innkalling til kongress, sender forbundsstyrene straks melding om det til hver tilsluttet fagforening. Forbundsstyrene anmoder på samme tid fagforeningene om innen en fastsatt frist å sende inn forslag på representanter til Kongressen.
2. Etter at forslagene fra fagforeningene er kommet inn, skal forbundsstyret eller hovedstyret (landsstyret) foreta endelig innstilling på representanter med varamenn. Har et forbund berammet landsmøte når meldingen om Kongressen kommer, kan endelig innstilling foretas av landsmøtet. Andre har ikke innstillingsrett. Det skal så langt råd er tas omsyn til at de forskjellige landsdeler, yrker og grupper blir representert.

3. Vedkommende forbundsstyres, hovedstyres eller landsmøtes innstilling på representanter med varamenn til Kongressen, sendes fagforeningene sammen med dagsordenen til Kongressen. Det endelige valg (avstemning over representanter) skal så finne sted etter at dagsordenen til Kongressen er behandlet. I dette møte kan ikke andre saker føres opp til behandling i foreningen.

Alle forslag fra foreningene på representanter med varamenn gjøres kjent av forbundene gjennom fagbladene eller rundskriv.

Hvis det på avstemningsmøtene opptas forslag på andre kandidater enn de som er innstilt av forbundet, kan det ikke skje i form av trykte eller mangfoldiggjorte lister eller stemmesedler.

4. Valgene må være gjennomført så tidlig at Sekretariatet får melding fra forbundene om det, med nødvendige fullmakter, minst 14 dager før Kongressen tar til.
5. Valget av representanter skjer under ett for hele landet. I fagforeningsmøtet avgir hver enkelt stemme på så mange representanter med personlige varamenn som forbundet har rett til.

I spesielle tilfelle kan Sekretariatet etter søknad fra vedkommende forbund gjøre unntak.»

Til Kongressen i 1969 forelå det en rekke forslag til endringer av disse bestemmelsene. Felles for disse forslagene var at disse stort sett var begrunnet med at de någjeldende regler ikke var så demokratiske som ønskelig. Dette syn preget også til dels debatten på Kongressen.

Kongressens behandling av denne saken resulterte i at det ble fattet følgende vedtak:

«Regler for valg av representanter til LOs kongress.

Kongressen anmoder Sekretariatet om å nedsette en komité til å gjennomgå de någjeldende regler for valg av representanter til Kongressen, og eventuelt legge fram endringsforslag.

Representantskapet får fullmakt til å treffe avgjørelse i saken for så vidt det gjelder valg av representanter til Kongressen i 1973.

Når Organisasjonskomitéens innstilling blir lagt fram på Kongressen i 1973, behandler den også reglene for valg av representanter til kongressene.

De opptatte forslag og Sekretariatets innstilling nr. 108 bortfaller.»

Sekretariatets innstilling nr. 108 lød:

«Den organisasjonskomité som nå er i arbeid, skal legge fram en innstilling vedrørende LOs hele struktur og oppbygging. Komitéen har allerede utarbeidet et debattopplegg som vil foreligge på Kongressen. Det skal så senere diskuteres i fagforeningene, og på grunnlag av den diskusjon og de uttalelser som da kommer fram skal komitéen legge fram endelig innstilling. Regler for valg av representanter til Kongressen må derfor ses i sammenheng med den eventuelt nye struktur og oppbygging LO får. I sammenheng med foranstående innbyr Sekretariatet Kongressen til å gjøre slikt vedtak:

«I samråd med Organisasjonskomitéen oppnevner Sekretariatet et utvalg som skal vurdere reglene for valg av representanter til Kongressen, slik at disse regler behandles på samme tid som Organisasjonskomitéens innstilling.»

I henhold til Kongressens vedtak oppnevnte Sekretariatet den 23. februar 1970 et utvalg på 7 personer til å gjennomgå de någjeldende regler og eventuelt legge fram forslag til endringer i disse. Utvalget fikk denne sammensetning:

1. Einar Strand.
2. Klaus Kjelsrud.
3. Fritz W. Hannestad.
4. Eivind Strømmen.
5. N. R. Mugaas.
6. Ivar Ødegård.
7. Olaf Sunde.

2. Det oppnevnte utvalg har hatt en rekke møter og har innhentet uttalelser fra Landsorganisasjonene i Danmark, Sverige, Vest-Tyskland og Østerrike om hvilke valgordninger man har i disse landene og hvilke erfaringer man har høstet med hensyn til hvordan disse ordningene har virket i praksis og om det er framkommet noen kritikk mot disse og hva denne i tilfelle går ut på.

Etter å ha gjennomgått de opplysninger man har fått om dette, er utvalget enstemmig kommet til at utvalget for det videre arbeid med saken ikke kan legge til grunn noen av de ordninger som man har i disse land, idet ingen av disse

er egnet til å imøtekomme de ønsker som ligger til grunn for kritikken mot den nåværende ordning.

Utvalget har derfor lagt til grunn for sitt arbeid de forslag som var sendt inn til Kongressen i 1969 og hva som ble uttalt om dette spørsmålet under debatten på Kongressen.

Med dette som utgangspunkt har utvalget drøftet og vurdert i alt 4 alternativer for endring av de någjeldende regler:

1. Distriktsvis valg av *alle* representanter som skal velges til Kongressen.
2. Valg av 100 representanter for forbundene med henblikk på å sikre forbundene en minste forholdsmessig representasjon. Resten av de valgte representanter fordelt på de enkelte fylker til fylkesvis valg.
3. Inkorporering av de valgte representanter til LOs Representantskap som automatiske medlemmer av Kongressen og fylkesmessig valg av det resterende antall medlemmer.
4. Valg av representantene til Kongressen på de enkelte forbunds landsmøter med mindre det enkelte forbund gjennom sine vedtekter har bestemt at valget skal skje på annen måte.

Ved vurderingen av disse alternativer har utvalget lagt til grunn at dets mandat er strengt avgrenset til å vurdere de någjeldende regler for valg av representanter og å fremme eventuelle forslag til endringer i disse. Utvalget har oppfattet dette slik at det må ligge utenom utvalgets mandat å sette noe forslag som forrykker eller kan være egnet til å forrykke den forbundsvis og distriktsvis representasjon.

Utvalget er enstemmig av den oppfatning at så vel alternativene 1 som 2 og 3 vil kunne føre til en sådan forrykning. Utvalget er videre enstemmig av den oppfatning at en sådan forrykning ville være mindre heldig og direkte egnet til å skape ny misnøye slik at man også av denne grunn bør søke å unngå noe sådant.

Utvalget finner derfor ikke å kunne sette fram noe forslag om endring av de nåværende regler etter disse tre alternativer.

Utvalget har dog vært sterkt inne på den tanke å legge fram en særskilt innstilling om at de valgte representanter til LOs Representantskap automatisk også bør være representanter til Kongressen, idet dette er den eneste måte som Representantskapets medlemmer kan bli konfrontert med og holdt ansvarlig overfor Kongressen for de vedtak Representantskapet har fattet.

Utvalget er imidlertid blitt stående ved at dette vil representere et inngrep i den frie valgrett av representanter til den enkelte kongress og at man av denne grunn bør innskrenke seg til bare å anbefale at de valgte representanter til Representantskapet, så vidt mulig, også bør velges som representanter til Kongressen. Hensett til dødsfall, avgang, overgang til andre yrker og organisasjonsområder eller til helt utenforstående organisasjoner, ville det under enhver omstendighet ikke passe med noen absolutt regel på dette område. Utvalget vil peke på at den praksis som utvalget anbefaler, allerede i noen utstrekning følges.

Etter en samlet vurdering og under hensyntaken til debatten på Kongressen, er utvalget blitt stående ved at den mest hensiktsmessige og demokratiske ordning som utvalget kan finne fram til og som samtidig kan sikre den forbundsvis representasjon som nå vil være å oppheve de någjeldende regler og erstatte disse med følgende:

3. *Regler for valg av representanter til Landsorganisasjonens kongress:*

- A. Valg av forbundenes representanter og varamenn til LOs kongress kan skje på forbundets ordinære landsmøte når slikt valg er ført opp på den fastsatte dagsorden.
- B. Når valg av forbundets representanter og varamenn til LOs kongress skal avgjøres ved avstemning i forbundets fagforeninger, skal følgende regler gjelde:

Når forbundet har mottatt Sekretariatets innkalling til kongress, skal forbundsstyret straks sende melding om dette til hver tilsluttet fagforening. Forbundsstyret skal samtidig anmode fagforeningene om innen en fastsatt frist å sende inn forslag på representanter til Kongressen.

Etter at forslagene fra fagforeningene er kommet inn, skal forbundsstyret eller hovedstyret (landsstyret) foreta innstilling på representanter med varamenn. Andre har ikke innstillingsrett. Det skal så langt råd er tas omsyn at de forskjellige landsdeler, yrker og grupper blir representert.

Det enkelte forbund avgjør selv etter hvilket av følgende alternativ valgene skal foretas:

- I. Forbundets innstilling på representanter med varamenn sendes til fagforeningene sammen med alle forslag på representanter og varamenn som foreningene har sendt

inn i rett tid. Samtidig sendes også dagsorden til Kongressen.

Det endelige valg av representanter og varamenn skal så finne sted i den enkelte fagforening etter at dagsordenen til Kongressen er behandlet. I dette møte kan ikke andre saker tas opp til behandling.

Hvert enkelt medlem har rett til å stemme på så mange representanter med personlige varamenn som forbundet har rett til.

Valget av representanter skjer under ett for hele landet.

- II. Landsstyret i de enkelte forbund kan dele forbundsområdet opp i fylkes- eller distriktsvise valgkretser for valg av representanter til Kongressen. Bestemmelsene foran under B, får så langt de passer tilsvarende anvendelse for de enkelte valgkretser. Forbundets innstilling på representanter og varamenn for den enkelte valgkrets sendes til fagforeningene i vedkommende valgkrets sammen med alle forslag på representanter og varamenn som foreningene i vedkommende krets har sendt inn i rett tid. Samtidig sendes også dagsordenen til Kongressen.

Det endelige valg av representanter og varamenn skal så finne sted i den enkelte fagforening etter at dagsordenen til Kongressen er behandlet. I dette møte kan ikke andre saker tas opp.

Hvert enkelt medlem har rett til å stemme på så mange representanter og varamenn som forbundet har rett til i vedkommende valgkrets.

Valget av representanter skjer under ett for hver enkelt valgkrets.

- C. Før valgene foretas, skal forbundene gjennom fagbladene eller rundskriv gjøre kjent for sine medlemmer alle forslag fra foreningene på representanter med varamenn.
- D. På de møter hvor de endelige valg foretas er det adgang til å ta opp forslag på andre kandidater enn de som er innstilt av forbundet, men bare blant de som tidligere er foreslått fra foreningene.
- E. Valgene må være gjennomført så tidlig at Sekretariatet får melding fra forbundene om hvem som er valgt sam-

men med de nødvendige fullmakter minst 14 dager før Kongressen tar til.

- F. I spesielle tilfeller kan Sekretariatet etter søknad fra vedkommende forbund gjøre unntak fra foranstående bestemmelser.

Oslo, 27. februar 1972.

Einar Strand.

Klaus Kjelsrud.

Fritz W. Hannestad.

Eivind Strømmen.

N. R. Mugaas.

Ivar Ødegård.

Olaf Sunde.

Ovennevnte forslag ble behandlet i Sekretariatsmøte søndag 27. februar 1972 hvor det ble fattet slik enstemmig *vedtak*:
Går til Representantskapet med innstilling på godkjenning.

Utvalgets formann, hovedkasserer *Einar Strand*, ga følgende redegjørelse:

Denne saken dreier seg om et forslag til vedtak om endring av de regler som ble fastsatt av Kongressen i 1953.

Kongressen i 1969 behandlet denne saken etter at det var sendt inn en del forslag. Konklusjonen på Kongressens behandling i 1969 var at man skulle overlate til Sekretariatet å nedsette et utvalg, og man forutsatte at utvalget, hvis det kom fram til en innstilling, skulle legge denne fram for Sekretariatet, og dette igjen avgjøre om det aktet å legge fram forslag til nye regler for Representantskapet. Representantskapet skulle så ha fullmakt fra Kongressen til å gjøre endringer i disse regler.

Sekretariatet oppnevnte 23. februar 1970 et utvalg med 7 medlemmer, nemlig *Einar Strand*, *Klaus Kjelsrud*, *Fritz W. Hannestad*, *Eivind Strømmen*, *N. R. Mugaas*, *Ivar Ødegård* og *Olaf Sunde*.

Utvalget holdt mange møter og innhentet en rekke opplysninger om tilsvarende forhold og regler i andre land. Det var av interesse å få vite hva andre landsorganisasjoner hadde av regler for valg av representanter til sine kongresser.

Etter å ha gjennomgått de opplysninger og kommentarer som ble hentet inn, kom utvalget til at det ikke var grunnlag for å ta opp noen av de intensjonene som lå i valgreglene for andre landsorganisasjoner fordi intensjonen i den diskusjon som fant sted under Kongressen i 1969, hadde faktisk i seg sjøl en kritisk anmerkning til det som allerede forelå fra andre land. Det var flere som hevdet at vår valgordning for Kongressen var bedre, sett ut fra den

struktur som Landsorganisasjonen i Norge har gjennom sine forbundsenheter. Derfor la utvalget til grunn for sine drøftinger det som ble sagt på Kongressen i 1969, likedan de forslag som der ble lagt fram.

Utvalget tok opp fire alternativer til debatt, nemlig om man skulle ha distriktsvis valg av *alle* representanter til Kongressen, om man skulle la et visst antall representanter velges av forbundene med henblikk på å sikre forbundene en forholdsvis minste-representasjon mens resten skulle velges ved fylkesvis valg, om man skulle inkorporere Representantskapet som selvsikrevne medlemmer av Kongressen med det resterende antall valgte fylkesvis, og endelig drøftet man spørsmålet om forbundsrepresentantene til Kongressen skulle velges på de enkelte forbunds landsmøter — med mindre de enkelte forbund hadde spesielle regler for hvordan de skulle velge sine kongressrepresentanter.

Jeg legger ikke skjul på, sa Strand, at det også ble snakket om andre alternativer og at saken ble drøftet i Sekretariatet minst tre ganger, hvor Sekretariatet er kommet med kritiske bemerkninger til enkelte av utvalgets resonnementer. Utvalget har også tatt saken tilbake for å drøfte andre mulige løsninger.

Utvalgets innstilling ble behandlet av Sekretariatet den 27. februar i år. Sekretariatet vedtok at innstillingen skulle gå til Representantskapet med innstilling på godkjenning.

Strand leste deretter innstillingen fra utvalget i sin helhet slik den er gjengitt foran, og fortalte at både under behandlingen av saken i utvalget og under Sekretariatets behandling av innstillingen, fant man grunn til å legge fram disse tre ulike måter å velge representanter på, nemlig at hvis forbundet beslutter at det skal velges på landsmøtet så skal forbundet ha en suveren rett til å gjøre det, hvis forbundet mener at det skal beholde den gamle regel om at det skal velges under ett for hele landet, så skal forbundet ha den suverene rett til å gjøre det, og hvis forbundets ønsker å la valget gå i en valgkrets, så skal også forbundet ha en suveren rett til å gjøre det. Men selvsagt skal det enkelte forbund sette opp klare regler for hvilke valgkretser det gjelder osv.

— Vi tror nemlig, føyde Strand til, at den debatt som fant sted på siste Kongress, bidro til å fremskaffe dette resultat. En rekke ønsker som ble ytret på Kongressen er nedfelt i forslaget. Det var nemlig noen som under Kongressen hevdet at nå gjeldende ordning for valg av representanter til Kongressen for noen forbund ville være den beste, mens andre mente at en ordning med valg i distrikter ville være den beste. Også i vedtak i landsstyremøter er dette blitt gjentatt overfor utvalget. Endelig hevder enkelte som rime-

lig, at når et forbund har landsmøte forut for Kongressen på en slik tid at det kan sies valg til Kongressen er høvelig, da må forbundet ha suveren rett til å gjøre dette. For forbund med få representanter kan gjerne dette være den ordning som passer best. Det vesentlige er at man har valgeregler som høver for det enkelte forbund.

Strand tok deretter opp Sekretariatets innstilling i saken.

Torger Oxholm, Kommuneforbundet, forlangte ordet og beklaget at Sekretariatet og administrasjonen i LO ikke har sørget for å sende innstillinger som den foreliggende, ut til representantene før møter i Representantskapet.

Tor Aspengren svarte til dette at etter en så grundig redegjørelse som utvalgsformannen her hadde gitt Representantskapet, og for så vidt som det gjaldt en meget kjent sak, ville han tro at Representantskapets medlemmer ikke hadde vansker med å ta standpunkt til innstillingen.

Rolf B. Hansen, Bygningsindustriarbeiderforbundet, Buskerud, beklaget også at man hadde fått så kort tid på saken. Ellers fant ikke Hansen at det i innstillingen var tatt rimelig hensyn til ønsker i medlemsmassene og etterlyste medlemmenes medbestemmelsesrett i valg til Kongressen. Innstillingen representerer ingen forandringer fra den nå gjeldende, sa Hansen, og viste til at bare forbundene har innstillingsrett ifølge det foreliggende forslag fra utvalget. Dermed er vi like langt når det gjelder praktiseringen av demokrati, hevdet Hansen, og sa fra at han ikke fant å kunne godta innstillingen fra utvalget. Det mest demokratiske av de foreliggende alternativer er at hvert enkelt forbunds landsmøte velger vedkommende forbunds representanter til Kongressen.

Martin Tveiten, Bergen, tok for seg innstillingens ordlyd om at i møter som skal velge representanter til Kongressen, kan ikke andre saker tas opp til behandling. Det er det samme som i nå gjeldende retningslinjer. Han foreslo denne bestemmelsen tatt ut.

— Min erfaring er, sa Tveiten, at det er vanskelig å få folk fram til møter. Valg av representanter til Kongressen er et så lite attraktivt program at man kan risikere liten tilslutning til møtene. Det kan således være vanskelig å forstå nødvendigheten av å ha denne bestemmelsen med.

Otto Totland, Handel og Kontor, erklærte seg enig i at det var saklig grunn til kritikk når sakene ikke sendes ut på forhånd. Om det er omfattende eller mindre omfattende materiale det dreier seg om i de enkelte saker, spiller i denne forbindelse ingen rolle. Det bør bli slik i Representantskapet for framtiden, at saken ikke bare blir referert fra talerstolen, men er sendt representantene på forhånd slik at representantene har hatt anledning til å studere doku-

mentene før vedtak blir gjort i Representantskapet. Jeg tror det er riktig å gi dette råd til LOs administrasjon, føyde Totland til.

Om selve saken sa Totland: Jeg synes det er et meget godt forslag som foreligger her. Det var en udemokratisk måte man hadde tidligere da forbundene først sendt et rundskriv til alle avdelinger og ba disse komme med forslag på representanter til Kongressen. Når dette var gjort, skulle forbundsstyret, eventuelt landsstyret, ta stilling til hvilken innstilling forbunds- eller landsstyret skulle komme med på bakgrunn av de forslag som forelå. I noen grad ble det da tatt hensyn til de forslag som var innkommet, men forbunds- eller landsstyret kunne også innstille personer som ikke var foreslått av noen avdeling. Svakheten var så at innstillingen fra forbunds- eller landsstyret overhodet ikke kunne rokkes ved.

I den foreliggende innstilling er det gitt annen adgang som i hvert fall en del forbund vil benytte seg av, nemlig at forbundenes landsmøter kan komme med innstilling og gjøre sine vedtak.

Totland nevnte sitt eget forbund som eksempel: Handel og Kontor skal ha landsmøte i september. Kongressen holdes i mai neste år. Det vil være naturlig at landsmøtet velger Handel og Kontors representanter i Kongressen.

Annerledes kan det være for forbund som har landsmøte til andre tider i kongressperioden, men disse kan etter de foreslåtte regler, anvende andre av de foreslåtte former for valg. Totland anbefalte utvalgets innstilling.

Klaus Kjelsrud, Skog og Land: Ankepunktet mot den gamle ordningen for valg av representanter til Kongressen, var at ordningen var udemokratisk. Utvalgets oppgave var å finne fram til mer demokratiske retningslinjer. Jeg har sjelden vært med i en komité som har hatt en så vanskelig oppgave som denne, fordi vi har om lag førti forbund i LO og deres struktur er forskjellig. Noen er små, noen middelsstore og noen er store etter norske forhold. Å finne fram til en fullstendig demokratisk valgordning for alle disse, er nærmest en uløselig oppgave. Utvalget måtte vrake mange alternativer. Det var inne på tanken om å dele landet opp i valgkretser og at samtlige forbund skulle velge sammen, men det viste seg også meget betenkelig. Forbund som hadde lite medlemstall i enkelte valgkretser, kunne ha kommet til å se dette som enda mindre demokratisk enn hva man tidligere hadde. De store forbundene kunne komme til «å ta» alle kretsens representanter til Kongressen. Utvalget kom til at selv om den gamle ordningen ikke kan sies å være demokratisk, så måtte vi holde på hovedprinsippene i denne. Det skyldes ikke noe ønske om å opprettholde en udemokratisk ordning, men simpelthen fordi det i

praksis så å si er ugjørkelig å finne en tilfredsstillende valgordning når hele landet skal være én valgkrets.

Det nye i innstillingen er ikke at landsmøtene i forbundene kan velge representanter til Kongressen — det er det anledning til også etter de gamle regler. Det nye er adgangen til å dele landet opp i valgkretser, noe som vil være en brukbar ordning for de større forbundene i LO, forbund som har mange representanter i Kongressen. Her åpnes en mer demokratisk valgordning.

De små forbund har, så vidt jeg kan skjønne, ikke noe valg i så måte. Enten må deres landsmøter velge kongressrepresentanter hvis det passer — og det kan være det mest demokratiske, eller de må velge etter den gamle ordningen ved at avdelingene foreslår og forbundsstyrene innstiller på representanter.

Eksempler fra andre land var oss ikke til hjelp. Utvalget har ganske enkelt ikke greid å finne fram til noen bedre ordning enn den foreslåtte. Jeg anbefaler innstillingen slik den foreligger.

Ivar Ødegård, Oslo, minnet også om at kritikken mot den gamle ordningen for valg av representanter til Kongressen, men de som har kritisert, har ikke hatt noen positiv forslag å komme med.

— Jeg stusset litt over, sa Ødegård, at det her ble kritisert at utvalget ikke har imøtekommet medlemmenes ønsker. Når det har foreslått oppdeling av landet i valgkretser, så er det nettopp slike ønsker som er imøtekommet. Ankepunktene mot den gamle ordningen har vært at innstillingene fra forbundene ikke kunne endres. Etter det foreliggende forslag kan eksempelvis Skog og Land gjøre Hedmark og Oppland til én valgkrets. Medlemmene der kommer med sine forslag til representanter, og det er også medlemmene der som stemmer over disse, ikke Skog og Lands medlemmer ellers i landet. Her er i hvert fall gjort forsøk på å føre avgjørelsen av valg på representanter ut til de distrikter det gjelder. Det forslaget som legges fram er demokratisk og i samsvar med hva vi har ønsket å få, nemlig å få avgjørelsen ut der den skulle være.

For forbund som har få representanter, må man finne andre muligheter. Og her har man da den spesielle regel at Sekretariatet kan gi særskilte bestemmelser.

Det forslag som her er lagt fram, imøtekommer en god del av de ønsker som er fremkommet om at medlemmene utover skal kunne avgjøre hvem de skal sende som sine representanter til LOs kongress. Dette har man etter forslaget anledning til å avgjøre på en forsvarlig demokratisk måte, og jeg anbefaler innstillingen på det varmeste.

Sverre Enger, Kjemisk Forbund:

Om innstillingen kan sies at den stiller forbundene mer fritt til å velge blant tre alternativer. I demokratisk forstand synes jeg disse tre alternativene er like gode. Forbundene kan velge hva som for det enkelte er mest hensiktsmessig for at medlemmene skal kunne ha herredømme over valget. Jeg for min del er mer tiltalt av at det skal være bare én ordning for valg av representanter. Og jeg synes at man for en periode av år burde forsøke å bruke alternativ A i innstillingen, hvorefter alle forbund foretar sine valg av representanter til Kongressen på sine landsmøter. Det er en like god demokratisk ordning som alle andre. Dermed får man lik framgangsmåte. Senere kan man kanskje prøve noe annet. Men bare én framgangsmåte må være det korrekte.

Jeg anbefaler innstillingen, men i første rekke alternativ A.

Ruth Svendsen, Handel og Kontor: Jeg synes innstillingen er uklar når det gjelder valg av representantene fra fylkene. Skal disse valgene foregå som før, eller ligger det noe i denne innstillingen som jeg ikke har fått tak i? Jeg vil gjerne ha et klart svar på dette spørsmålet.

Reidar Langås, Grafisk Forbund, hadde ikke noe spesielt å merke til innstillingen, men sa seg enig i bemerkningen til innstillingen (side 6, 1. og 2. avsnitt) hvor det heter «I dette møtet (møte for valg av representanter til Kongressen) kan ikke andre saker tas opp til behandling.» Denne setningen bør gå ut. Møter for behandling av dagsorden for Kongressen og valg av representanter til denne, bør også kunne behandle andre saker. På mindre steder er det ikke så enkelt å holde møter bare for behandling av dagsorden og valg til Kongressen.

Langås støttet forslaget om at vedkommende setning tas ut eller at ordlyden ble endret til «bør ikke andre saker tas opp».

Einar Strand, utvalgets formann, fikk så ordet til sluttinnlegg, og innledet med å beklage at det ikke hadde vært mulig å få sendt representantene innstillingen før representantskapsmøtet. Det skal forhåpenligvis ikke gjenta seg. Men Strand sa seg enig med Aspengren i at saken synes klar: Den gamle ordningen for valg til Kongressen, samt to nye alternativer for samme. Ellers avklart Strand at etter de gamle vedtekter kan Sekretariatet gi de enkelte forbund dispensasjon, slik at valg av kongressrepresentanter kan foregå på landsmøtet.

Til Ruth Svendsens spørsmål opplyste Strand at utvalget ikke har gjort endringer i bestemmelsen om valg av distriktenes representanter. De er hjemlet i LOs vedtekter § 5, om at det skal være 40 representanter fra fylkene på Kongressen, minst 1 fra hvert

fylke. Den gamle regel for valg av disse skal fortsatt gjelde, ifølge innstillingen. (LOs distriktskontorer sender ut forslag, og fagforeningene i distriktet velger representanter.) Denne valgregelen er fra 1953, og det er ikke fra distriktene hørt kritikk av den, opplyste Strand. Kritikken av reglene for valg til Kongressen har ute-lukkende dreiet seg om valg av forbundenes representanter. Det er da også disse valgene utvalget nå legger fram innstilling til regler for, understreket Strand.

Til forslaget fra Tveiten opplyste Strand at utvalget også har drøftet hva dette inneholder, men blitt stående ved at andre saker ikke burde behandles på møter hvor dagsorden for Kongressen og valg av representanter til denne står på saklista. Men det er ingen ting i veien for at det umiddelbart etter at denne saklista er behandlet, kan settes nytt møte for behandling av andre saker. Velkjent vil det være, sa Strand, at mange fagforeninger også tidligere har praktisert dette. Han hadde imidlertid ikke noe imot at ordet «skal» erstattes med «bør» i den forbindelse.

Tor Aspengren ga sin tilslutning til Strands innlegg og rådet til at innstillingen ble vedtatt uendret også på dette punkt. Dermed hadde man i hvert fall garanti for at dagsorden for Kongressen og valg av representanter til denne vil være det første som behandles i de møtene det her dreier seg om.

Innstillingen fra utvalget og Sekretariatet ble deretter tatt opp til votering og vedtatt mot 6 stemmer som ble avgitt for Martin Tveitens forslag.

Etter forslag fra Otto Totland vedtok Representantskapet at det skulle samles til ettermiddagsmøte for behandling av møtets gjens-tående sakliste. Formiddagsmøtet ble deretter hevet.

Ettermiddagens møte ble satt kl. 14.30.

Tor Halvorsen leste protokoll fra formiddagens møte. Ingen hadde merknader.

Følgende ble innvilget permisjon: Arne Born, Torger Oxholm, Erling Johansen, Nils Johansen.

Saklista pkt. 2: Regnskap 1971.

Hovedkasserer Einar Strand forela LOs regnskap for 1971, regnskap for Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse, regnskap for Folkets Hus Fond, regnskap for Opplysnings- og utviklingsfondet.

Einar Strand innledet sin kommentar til regnskapet med å si at det gjenspeiler en aktivitet som blir større og større. Bare til distriktskontorenes arbeid disponeres om lag 3 millioner kroner. Så utføres det da også der en reisevirksomhet som man knapt finner

maken til. Kampanjer, oppdrag fra lokalt hold, og ikke minst fra LOs ulike avdelinger, er av de oppgaver distriktskontorene må ta seg av. Alt dette er nødt til å koste penger, men det er vel brukte midler som kommer den samlede fagbevegelse til gode.

Regnskapet gjenspeiler den samme aktivitet i LOs administrasjon. Reisevirksomheten der har såvisst ikke vært konsentrert til bare de valgte tillitsmenn. Av og til har det vært slik, sa Strand, at jeg har funnet det påkrevd å minne våre folk om at det er bedre å ikke knekke helsa enn å presse seg til det urimelige. Men kravet til LOs tillitsmenn er stort og skuffelsen merkbar hvis ønsker ikke kan imøtekommes. Alle avdelinger i LO med sine valgte og sine tilsatte tillitsmenn, står til rådighet for forbundenes, distriktenes og fagforeningenes arbeid. Og alt dette gjenspeiler seg i regnskapene.

Også Fri Fagbevegelse er sterkt forbedret. Kravet om en god avis for Landsorganisasjonen har vært stor. Opplaget er nå 43 000 eksemplarer. Kravet om ytterligere øking er sterkt.

Informasjonskontoret vårt er betydelig forsterket. I økingen av utgiftene til dette kontoret ligger en rekke oppgaver, bl. a. de som knytter seg til LO-*Inform*. Det er Informasjonskontoret som har ansvaret for at våre beslutninger blir fulgt opp. Hele vårt skoleopplegg med alt det materiell som har gått ut i den forbindelse, er belastet Informasjonskontoret.

Regnskapet viser EDB-avdelingens utgifter, men de totale utgiftene til EDB er større enn hva regnskapet viser. Fagforbundene betaler inn sine andeler for EDB-tjenester. Regnskapet viser bare den del som LO har forpliktet seg til i den felles ordningen. Forbundene dekker selv de utgifter de påfører EDB-avdelingen.

I forbindelse med opplysningsarbeidet om EF, knyttet LO til seg distriktsekretær Gøthesen. I løpet av $\frac{3}{4}$ år utførte han og hans medarbeidere en aktivitet som også gjenspeiler seg i regnskapsutgiftene. Men dette er bare innledningen til et opplysningsarbeid som det er blitt stadig sterkere krav om. Og dette bør LO innstille seg på å imøtekomme.

I forbindelse med representasjonskontoen kan man minne om den aktivitet som LO har vist i internasjonalt arbeid, ikke bare i forbindelse med FFI, men også den kontakt man har hatt med landsorganisasjoner som ikke er tilknyttet denne.

— Men jeg vil legge til, sa Strand, at LOs renomé internasjonalt har økt i takt med den aktiviteten som her er utviklet. Representantskapet får så bedømme om den respekt LO nyter ute i verden, er verd de utgifter man har hatt på dette område. Sekretariatet mener at så er tilfelle. Men la meg minne om at den regnskapskontoen det her dreier seg om, også innbefatter utgifter til bl. a.

vårt internasjonale kontor og vårt kontor i Brussel, likedan en kontingent på 403 000 kroner til våre internasjonale organisasjoner. Totalt satser LO årlig om lag 900 000 kroner på internasjonalt arbeid.

I forbindelse med inntektspostene i regnskapet minnet Strand om at Representantskapets vedtak i forbindelse med kontingenten er realisert fullt ut, hvilket har gitt en brutto øking i kontingentinngangen. Avsetningene har utviklet seg i samme takt og er i samsvar med vedtekter og vedtak. Dessverre har ikke avsetningene strukket til.

Regnskapet viser noe lavere tall for renter og utbytte enn tilfellet var foregående år. Det kommer blant annet av at LO har vært nødt til å holde likvide midler til rådighet. Hertil kommer medierskap i eiendommer i stedet for rentebærende verdipapirer.

Hva jeg gjorde gjeldende i forbindelse med foregående års regnskap om at Landsorganisasjonens nominelle medlemstall går opp, mens det kontingentbetalende antall medlemmer holder seg uendret, gjelder fortsatt, sa Strand. Sykelønnsordningens bestemmelser medvirker til det. En liten bedring kan registreres: I 1970 hadde LO 425 000 betalende medlemmer, i 1971 429 000. Økingen i medlems-tallet er det tredobbelte.

LOs skolesentra på Sørmarka og i Ringsaker bygges videre ut, og dette preger naturligvis LOs økonomi. De midler LO tar inn gjennom Opplysnings- og utviklingsfondet skal gå til utbyggingen av disse to skolene. Men gjennom et helt kvartal måtte LO forskuttede utbetalinger til kursvirksomhet fordi midler fra Opplysnings- og utviklingsfondet ikke ble utbetalt før i 2. kvartal 1971. Det medførte rentetap.

Spesialregnskapet for Arbeiderbevegelsens arkiv

er godtkjent av Sekretariatet. Budsjettet for denne institusjonen overskrides sjelden.

LOs revisjonskontor

som drives av fagforbundene, har eget regnskap og reelt budsjett. Kontoret har ikke behov for å øke avgiftene fra forbundene utover det fastsatte.

Finnmarkshjelpen

har Sekretariatet vedtatt skal opphøre. De midler der som sto tilbake, er avsatt på egen konto, og det er enighet om at disse midler plasseres et eller annet sted i Finnmark, hvilket man håper skal kunne skje i neste regnskapsperiode.

Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse

hadde i året en total utgift på 8,6 mill. kroner. For 1971 er beregnet et garantitilskudd på 4 mill. kroner.

Forpliktelser og aktivaposter balanserer med 18,5 mill. kroner.

I samsvar med vedtak er Pensjonskassen satt i en særstilling når det gjelder LOs rentepolitikk.

Strand fortsatte: Per Arne Torvik berørte Pensjonskassen i sitt innlegg i Representantskapet. La meg fortelle at vi har hatt to aktuarberegninger på det forhold Torvik nevnte, og begge betrakter følgende: I stedet for 18 mill. kroner skulle kassen hatt om lag 110 mill. kroner for å være forsikringsmessig dekket. Kassen er så vidt dyr som den er fordi vi har i denne kassen en ordning som gjør at kvinnelige medlemmer kan gå av når de er 60 år, menn når de er 65 år.

Dette betyr at kassen blir belastet med 10 års pensjonsutbetaling for enkelte av sine medlemmer, 5 år for de øvrige. Først når det oppnås folketrygd, kan denne kassen komme inn med samordning. Disse rettighetene kan ikke fratas noen av medlemmene av kassen.

Sekretariatet har vedtatt at man skal komme tilbake til spørsmålet om utlikningsproblematikken når pensjonsalderen er nedsatt til 67 år. Inntil da kan ikke kassen løse sine problemer uten garantitilskuddet. Det kan sies, sa Strand, at man kan opphøre med å tilføre penger til forsikringsfondet, ca. 1,7—2 mill. kroner hvert år, men det betyr bare at når fondet er oppbrukt, må de enkelte fagforbund etter hvert utrede midlene.

For Folkets Hus Fond

skal administrasjonen overføres fra Folkets Hus Landsforbund til LO fra 1. juli i år. Sekretariatet har tatt dette til etterretning. Hensikten er å aktivisere arbeidet samtidig som utgiftene reduseres.

I forbindelse med Opplysnings- og utviklingsfondet opplyste Strand at budsjettet ikke holder for forbundenes krav overfor AOF om kurser.

Revisor Arne G. Strangel leste revisjonsberetningen for ovennevnte regnskaper, som konkluderte med at regnskapene innstilles til godkjenning.

Sverre Enger, Kjemisk Forbund, hadde følgende spørsmål: Hva er årsaken til at Norsk Kommuneforbund og den kommunale sektor ikke innbetaler noe til Opplysnings- og utviklingsfondet?

Hovedkasserer Einar Strand svarte: Norsk Kommuneforbund har en egen avtale med By- og Herredsforbundet som er avvikende fra den avtale LO har vedkommende Opplysnings- og utviklingsfon-

det. Dette betyr at Kommuneforbundet vis a vis AOFs kurs som er involvert i dette, betaler mer for sine kursdeltakere enn de øvrige forbund.

Regnskapene og revisjonsinnberetningene ble deretter tatt opp til votering og enstemmig godkjent.

Saklista pkt. 7: A-pressen.

Fra Sekretariatet forelå følgende innstilling:

1. Pressekontingenten økes midlertidig fra 1. juli d. å. med 15 øre for heltbetalende og 8 øre for halvtbetalende pr. uke. Denne kontingentforhøyelse vil med det medlemstall LO nå har og med den sammensetning det er mellom A- og B-merker representere ca. 4,5 mill. kroner på 1½ år.
2. Det bevilges et direkte tilskudd til finansieringen av A-pressen og Arbeiderbladet på 3 mill. kroner av LOs kampfond.

Formannen, Tor Aspengren, opplyste at LO i den senere tid er underrettet om økonomiske vanskeligheter i Norsk Arbeiderpresse og Arbeiderbladet. Utgiftene har oversteget de økte inntekter. A-pressen er inne i en strukturendring, og det må finnes økonomiske muligheter for å beholde og utvikle A-avisene i landet.

Formannen sammenliknet med tilsvarende forhold i Danmark, og viste til at Sekretariatets innstilling representerte en relativt beskjeden bevilgning.

Sekretariatet har hatt i arbeid et utvalg som iherdig har søkt å finne en løsning på norsk A-presses problemer. Leif Skau har vært formann i utvalget. Det er utvalgets forslag som danner basis for Sekretariatets innstilling. Formannen henstilte til Skau å gi Representantskapet en redegjørelse for utvalgets arbeid og forslag.

Leif Skau ga så følgende orientering: Samarbeidskomitéen mellom DNA og LO har i flere møter behandlet A-pressens økonomiske stilling. Samarbeidskomitéen besluttet å sette ned et utvalg som fikk som mandat å legge fram forslag om en midlertidig økonomisk ordning for A-pressen. Utvalget fikk følgende sammensetning: Fritz Hannestad, Otto Totland, Einar Strand, Olav Brundvand, Ronald Bye og Leif Skau. Forutsetningen var at behandlingen skulle være midlertidig, idet en regnet med at LOs kongress i 1973 skulle ha en bred og omfattende behandling av hele fagbevegelsens forhold til A-pressen. Den nedsatte komité har i flere møter behandlet det mandat komitéen hadde fått. Før jeg imidlertid går inn på å fortelle noe om innstillingen fra komitéen,

vil jeg gjerne gi uttrykk for en del generelle synspunkter omkring A-pressens økonomiske stilling i dag, sa Skau og fortsatte:

Helt fra fagbevegelsens barndom har det vært en klar erkjennelse av hva A-pressen betyr for arbeidet i fagbevegelsen. Fagbevegelsens engasjement i A-pressen førte bl. a. til opprettelse av Norsk Arbeiderpresse A/S i 1948 og vedtak på kongressen i 1949 hvor det i formålsparagrafen bl. a. ble tatt inn følgende:

«Å arbeide for utbygging av en sterk arbeiderpresse i Norge».

Representantskapsmøtet for 25 år siden ga i et vedtak bl. a. denne begrunnelsen for sin støtte til A-pressen:

«Gjennom årtiers kamp for organisasjonsretten og bedre kår lærte de fagorganiserte å forstå at i alle vanskelige situasjoner og konfliktsforhold var det bare arbeiderpressen — sin egen presse — de kunne vente støtte av og stole på.»

«Arbeidet med å utbygge og utbedre arbeiderpressen må derfor være en sentral oppgave, som et ledd i arbeidet for å styrke fagorganisasjonens stilling.»

Dette syn var riktig i fagbevegelsens barndom, og det er riktig i dag. Når en imidlertid skal vurdere A-pressens stilling i dag, er det nødvendig å ha klart for seg at under krigen og okkupasjonen ble den praktisk talt lagt fullstendig i grus. A-pressen alene hadde flere ødelagte trykkerier og større tap under krigen og okkupasjonen enn hele den samlede norske presse for øvrig.

Ved krigens slutt var situasjonen den at arbeiderbevegelsen sto uten aviser og med et fullstendig ødelagt teknisk apparat og ødelagt økonomi.

På den annen side sto borgerpressen stort sett med sitt tekniske apparat i orden, og de avisene som kom ut under krigen med en sterkt bedret økonomi, og en dominerende opplagsmessig stilling, takket være sin monopolstilling under okkupasjonen.

Mens borgerpressen i 1945 sto parat til å utnytte en naturlig avis-hunger, til å omsette sin millionfortjeneste i større og bedre aviser for å kunne befestе og videre bygge ut sin dominerende stilling, måtte våre folk ta fatt på oppgaven å gjenreise A-pressen fra grushaugene i 1945, i en tid hvor det bl. a. nesten ikke var mulig å få kjøpt nytt teknisk utstyr, skaffe lokaler eller penger.

Den innsats som våre folk i avisene våre gjorde straks etter krigen, kan vanskelig vurderes for høyt.

Jeg finner det ikke nødvendig i denne forbindelse å komme inn på det omfattende gjenreisnings- og utbyggingsarbeid som er foregått i årene etter krigen. Men bare slå fast at i dag står A-pressen med bedre lokaler, bedre teknisk utstyr enn en hvilken som helst

annen pressegruppe i vårt land, en utbygging som i vesentlig grad en foretatt gjennom avisenes egenfinansiering.

På den annen side må det vel kunne sies at uten nødvendig støtte også fra fagbevegelsen ville ikke A-pressen ha stått der den står i dag, som verdens sterkeste A-presse, som for hvert år har styrket sin stilling i forhold til sine konkurrenter. La meg i den forbindelse nevne noen få tall.

Mens A-pressen i 1952 hadde 20,9 prosent av landets samlede avisopplag, har den i dag 24,4 prosent. Lokalavisenes andel er økt 24,7 prosent til i fjor 29,5 prosent, og er landets avgjort største lokalpresse. I denne perioden har alle de andre pressegruppene hatt en redusert andel av norsk lokalpresse. I fjor var A-pressen alene om å øke sin prosentvise andel av landets samlede avisopplag, og hele 72 prosent av den samlede norske lokalpresses opplagsøkning falt på A-pressen.

Nå er det jo ikke likegyldig om en avis kommer ut daglig eller 2—3 ganger pr. uke i et ofte lite format.

Dersom vi legger dagsavisopplaget til grunn, har A-pressen 27,1 prosent av landets samlede dagsavisopplag, og hele 34,8 prosent av lokalavisenes. Mer enn hvert 3. dagsaviseksemplar som trykkes utenom Oslo er en A-avis, og den har 40 prosent av landets dagsaviser. Norsk A-presse leses i dag av 47 prosent av landets voksne befolkning.

Tross denne meget gledelige utvikling så skal vi ikke glemme at vi står overfor en motstandspresse, dersom vi tar Oslo med, som i antall og opplag er 3 ganger større enn A-pressen. Det er derfor viktig at mulighetene blir lagt til rette slik at den kan fortsette sin årvisse framgang i forhold til sine konkurrenter.

Når en kjenner til den avisdød som i de senere årene har rammet hele den internasjonale presse, også nordisk og norsk presse, er det hyggelig å kunne vite at vi faktisk har unngått å bli rammet av avisdøden. En vesentlig årsak til dette er uten tvil det organiserte og vidtfavnende samarbeid som er etablert, og stadig bygges ut, mellom våre aviser.

Tross denne gledelige utviklingen har selvsagt også norsk A-presse en rekke aviser som har økonomiske problemer og som må ha hjelp, og spesielt gjelder dette en del aviser i landet største byer hvor våre aviser kjemper mot noen av landets absolutt største og økonomisk sterkeste aviser.

Spesielt de to siste årene har det vært et økonomisk tilbakeslag for hele den norske presse, ikke minst på grunn av noe sviktende konjunkturer, og som har gitt seg utslag i et strammere annonse-

marked, og med til dels synkende annonsemengde for en rekke norske aviser.

Dertil kommer en sterkere utgiftsøkning i 1970 og 1971 enn i noe tidligere år.

Selv om det er klart at A-pressen også i disse årene har klart seg bedre enn landets presse for øvrig, har det vært nødvendig å oppta dyre lån, som i realiteten fører med seg at vi skyver noen av avisenes økonomiske problemer foran oss, og dette bør en være forsiktig med i en tid hvor hvert år kan ha mer enn nok med seg selv.

Et annet uheldig forhold av A-pressens anstrengte kapitalsituasjon er også at den nå er blitt tvunget til å ta en pause i den planlagte gjenstående utbygging, slik at B-pressen nå bygger ut hurtigere enn A-pressen. Dette vil kunne gi seg uheldige konkurransemessige utslag siden det gjelder en del av våre viktigste og mest sårbare aviser.

Det er i dag neppe noen tvil om at våre avisers omlegging til offset i vesentlig grad har styrket våre avisers konkurranseevne, både overfor lesere og annonsører.

For å kunne dekke avisenes underskudd og de foretatte investeringer for aviser som ikke selv kan klare sine økonomiske forpliktelser, disponerer Norsk Arbeiderpresse A/S pressekontingenten som de siste årene har vært ca. 3,4 millioner. Men av dette har årlig ca. 2,5 mill. kroner gått til kapitalinvesteringer.

I perioden fra 1965 og fram til i dag har det ikke vært noen øking i pressekontingenten. Ser en det i antall kroner, var den i fjor ca. kr. 1000 000 mindre enn i 1965. Dersom en setter kronens verdi i 1965 til 100, var den i fjor redusert til 74, og pressekontingenten er *reelt* gått ned med snart 1 million kroner.

Mens pressekontingenten i 1965 utgjorde 3,7 prosent av A-pressens samlede omsetning, utgjorde den i fjor bare 1,8 prosent.

Det nye i dagens situasjon er også det forhold at mens Arbeiderbladet inntil de par siste årene selv har klart seg uten noen form for tilskudd, så må den nå, tross et økende opplag, ha til dels betydelige tilskudd, selv om det ikke står i *noe* forhold til hva svensk og danske A-presse har måttet betale for sine hovedorganer.

La meg så gå over til å omtale hva komitéen har kommet fram til når det gjelder den midlertidige økonomiske ordningen for A-pressen.

Under utvalgets arbeid har man hatt kontakt med representanter for A-pressen. På grunnlag av de redegjørelser som ble gitt, kunne en trekke den konklusjon at man til A-pressen og Arbeiderbladet ville ha et kapitalbehov for årene 1972/1973 på ca. 10 mill. kroner.

Komitéen fant ikke å kunne legge fram en innstilling som fullt ut dekket dette kapitalbehov. En har funnet å måtte redusere ytelsene som skulle gis fra fagbevegelsen og partiets side til ca. 8,5 mill. kroner for det tidsrom som her er nevnt. Under drøftingene i komitéen ble det fastslått at fra Partiets side ville det kunne gis et direkte tilskudd på kr. 900 000. Når det gjelder økingen av pressekontingenten, ville det etter utvalgets oppfatning være nødvendig å øke denne med 15 øre for heltbetalende og 8 øre for halvtbetalende pr. uke. Denne kontingentforhøyelse ville med det medlemstall LO nå har og med den sammensetning det er mellom A- og B-merker representere ca. 4,5 mill. kroner på 1½ år. Når en har valgt å legge på pressekontingenten, er det fordi det må være en oppgave som *alle* forbund er med på. Når det gjaldt det resterende beløpet, ca. 3 mill. kroner, ble det fra komitéens side drøftet forskjellige alternativer, bl. a. ble det drøftet hvorvidt en helt eller delvis fra LOs side skulle gi dette tilskuddet i form av lån. Komitéen kom imidlertid fram til at dette var å skyve problemene foran seg, og at det ville være riktig at LO tok det løft som det ville være å direkte bevilge 3 mill. kroner til A-pressen. Ut fra de beregninger som en her har redegjort for, har da komitéen foreslått følgende finansiering fram til 1. januar 1974:

1. Forhøyelse av pressekontingenten fra forbundene til LO	kr. 4 500 000
2. Direkte tilskudd fra DNA	» 900 000
3. Bevilgning fra LO	» 3 000 000

Ca. kr. 8 400 000

Når en vurderer den foreslåtte øking av pressekontingenten, er det riktig å ta med at halvparten av den samlede pressekontingent vil gå til kapitalinvesteringer.

Uansett fra hvilken side en ser det, tror jeg at alle vil forstå at vi kan ikke møte dagens situasjon med en reelt fallende støtte. Dersom norsk arbeiderbevegelse skal kunne klare å opprettholde — og helst styrke — sin nåværende avisdrift, er det nødvendig å vedta den foreslåtte øking av pressekontingenten og den foreslåtte bevilgning. I motsatt fall vil vi stå overfor den situasjon å måtte stoppe noen av våre største og absolutt viktigste aviser, med de uheldige følger dette vil ha for hele vår bevegelse.

Viktigere enn noensinne er det at vi holder ut og ikke blir den tapende part. For hver avis *vi* må stoppe vil vi kanskje redde en *borgerlig* avis som sto på nippet til å måtte gjøre det samme.

Jeg synes at vi også skal minne hverandre om den støtte som svensk og dansk LO gir sin arbeiderpresse. Støtten til vår arbeiderpresse er bare en brøkdel av hva disse har måttet betale, og det til tross for at svensk A-presse i dag har et mindre opplag enn norsk A-presse, og dansk A-presse har mindre enn 5. part av vårt avisopplag.

I mange land har arbeiderpressen måttet kapitulere overfor kapitalsterke aviser som har erobret markedet. I enkelte tilfeller har forholdet vært at arbeiderbevegelsen ikke har vært villig til å satse for å opprettholde sine aviser. De har angret bittært på denne holdningen. Erfaringen har vist at når en arbeideravis er lagt ned, er det i løpet av kort tid blitt reist krav om å starte på nytt. Men da har det ofte vært for sent. Kapitalutleggene er ofte uoverkommelige når det skal startes på nytt.

Den betydelige utbredelse som arbeiderpressen har i Norge, har gjort det nødvendig også for aviser som ikke tilhører arbeiderbevegelsen å behandle stoff fra arbeiderbevegelsens organer i et omfang og på en måte som de ellers neppe ville ha gjort. Arbeiderpressens eksistens som en maktfaktor i opinionsdannelsen bidrar derfor også indirekte til at stoff fra arbeiderbevegelsen når fram til en offentlig opinion. Med en monopolstilling for den borgerlige presse ville vi møte en helt annen holdning fra denne presse enn hva vi gjør i dag.

Når det gjelder standpunkter til politiske og faglige spørsmål i kampsituasjoner, vil vi alltid møte en borgerlig presse som er preget av motpartens syn, og en arbeiderpresse som er et våpen for arbeiderbevegelsen. Det er en erfaring arbeiderbevegelsen har gjort gjennom hele sin historie.

På vegne av komitéen vil jeg anbefale det foreliggende enstemmige forslag til finansiering av pressen, samtidig som jeg gjør oppmerksom på at komitéens innstilling er anbefalt vedtatt av Sekretariatet.

Osvald Olsen, Vest-Agder, tok for seg komitéens konklusjon om å arbeide for en sterk arbeiderpresse, og hevdet at man ikke hadde noen tro på at man oppnår en sterk arbeiderpresse ved å bevilge penger. Det må helt andre virkemidler til hvis avisene skal oppnå større opplag og dermed en bedre økonomi. Olsen viste til en by som Kristiansand med en tettbebyggelse på ca. 50 000 medlemmer. Der har den lokale arbeidspresse et opplag på mellom 8000 og 10 000 eksemplarer.

Vi må finne grunnene til at lønnstakerne ikke abonnerer på sin egen avis, sa Olsen, og pekte på følgende årsaker til det: Ikke til enhver tid kan man stole på norsk arbeiderpresse. Et vedtak i en

fagforening som ikke er populært på sentralt hold, får liten omtale i avisen. Uttalelser om EF får til dels bortgjemt plass.

Det kan vel ikke være riktig, hevdet Olsen videre, at fagbevegelsen skal være med på å støtte A-pressen og ikke ha innflytelse på den. Hvis for eksempel Jern og Metall med sine 90 000 medlemmer ønsker å få noe inn i A-pressen, så skulle ikke forbundet være nødt til «å ligge på kne» for å få det inn som tekst eller annonse.

Fagbevegelsens medlemmer har forskjellige syn, dette må også komme fram i A-pressen.

Olsen stilte følgende spørsmål til utvalget og LOs ledelse: Er kampfondet på 54 mill. kroner så stort at man kan begynne «å spise» av det?

Av hensyn til medlemmene som stadig spør om hvor stort Kampfondet er, bør man ha betenkeligheter. Olsen sa fra at han ville stemme imot å ta de foreslåtte midler fra Kampfondet.

Leif Skau: Det er en kjensgjerning at de mindre avisene på de enkelte utgiversteder har det vanskelig. Noen steder er våre aviser de minste, andre steder er de de største. En avis kan være meget godt redigert, men er den ikke den ledende på stedet i utbredelse, vil den ha vansker med å «bryte igjennom».

Denne regel gjelder uansett hvilke aviser som er de største og hvilke som er de minste.

Redaksjonelle anliggender kan vi ikke behandle her. Det får være vår oppgave å medvirke til å bygge videre ut en arbeiderpresse som skal tjene våre grupper.

Noen er misfornøyd med de oppslag de får for sine meninger og vedtak, men jeg vil benytte denne anledningen til å si at det er galt å hevde at de ulike oppfatninger ikke kommer til uttrykk i A-pressen. Jeg viser blant annet til at da Jern og Metall gjorde sitt EF-vedtak, ble så visst ikke det gjemt bort i Arbeiderbladet eller andre aviser. Eller se Arbeiderbladet i dag hvor det er kommet med — og med stort oppslag, en uttalelse fra AUF med direkte angrep på Arbeiderpartiet, sa Skau og fortsatte:

Det er uriktig å si at fagbevegelsen ikke har innflytelse på A-avisene. Men den skal ikke ha noen innflytelse på redigeringen av avisene. Vi skal ikke ha noen styrt presse, ikke noen presse der bestemte mennesker «sitter bak» og kontrollerer hvordan avisen blir redigert. Redaktørene får stå til ansvar overfor de forsamlinger som er valgt til å kontrollere. Men i den daglige drift av avisene skal og må ansvaret ligge hos redaktørene. Vi har innflytelse gjennom de styrever og organer vi har, men pressesensur skal vi ikke ha.

Til slutt dette om Kampfondet: Det er fra dette fondet vi må ta disse pengene. Kan vi for 3 mill. kroner redde arbeideravisene

på to-tre større steder i landet, da er dette bedre anvendelse av Kampfondets midler enn å spare på dem. Det er A-avisene som skal være arbeiderbevegelsens ansikt utad.

Osvald Løberg, Kommuneforbundet: Jeg tror vi må stille oss det spørsmål om A-pressen ivaretar fagbevegelsens interesser på den måte vi ønsker. Personlig tror jeg ikke det. Jeg er ikke imot at vi støtter A-pressen, men derimot formen for støtte som det her er lagt opp til.

Årsaken til at A-pressen ikke ivaretar fagbevegelsens interesser på en måte som vi er tilfreds med, er kanskje å finne i den måte pressen rekrutterer journalister på. I dag kommer disse direkte fra skolebenken uten på forhånd å ha hatt kontakt med arbeidslivet, langt mindre med fagorganisasjonen. Heller enn å gi direkte bevilgninger, burde vi finne fram til ordninger — gjerne ved avtale mellom LO og A-pressen — hvoretter de faglige instanser kan få honorert det stoff avisene tar inn om faglig arbeid. Da vil avisledelsene legge mer vekt på det faglige stoffet. Jeg kan også tenke meg at fagbevegelsen bruker betydelige midler til utdanning av journalister som virkelig kan fagorganisasjonen. Fagorganisasjonen er ikke interessert i å støtte en presse som skriver om fotballkamper.

Christian Grøndahl, Norsk Arbeidsmandsforbund, sa seg enig i Osvald Olsens kritikk mot A-pressen, men ville ikke av den grunn gå imot Sekretariatets forslag om bevilgning. Som eksempel på grunnlag for slik kritikk nevnte han at det tok Arbeiderbladet to dager å bringe EF-vedtaket på Arbeidsmandsforbundets landsmøte.

Sekretariatets innstilling ble deretter opptatt til votering og vedtatt mot 1 stemme.

Avslutning.

I sin avslutningstale minnet LO-formannen om at stemmeovervekten for vedtakelse av den nye tariffavtalen LO/N.A.F. er knapt 10 000. Dette er, sa formannen, et korrektiv både til den politiske arbeiderbevegelse og til den faglige. Jordbruksoppgjøret vil slå ut med ett indekspoeng. I beregninger som er gått ut fra LO er det gitt uttrykk for at i kommende to-års periode vil man sannsynligvis oppnå en reallønnsforbedring på 4 prosent pr. år. Da er det klart at prisene må forsøkes holdt så stabile som overhodet mulig.

Formannen minnet om at Representantskapets krav om subsidier er gjentatt i LOs brev til Regjeringen. I sitt svar sier Regjeringen at man vil søke å finne fram til skattepolitiske og andre tiltak med sikte på å imøtekomme fagbevegelsens ønsker. LO har sendt for-

bundene visse cirka-beregninger som i praksis vil bety en del for de lavest lønte grupper.

Stabilitet i prisutviklingen vil bety mest for alle grupper, og i bestrebelsene på det må også fagbevegelsens medlemmer ta del — også slik at de som medvirker til prisutglidningene får et varsko.

Formannen opplyste at mye av det som er skrevet og sagt om det siste tariffoppgjøret vil bli behandlet i et særskilt møte i Sekretariatet.

— Jeg håper imidlertid, sa Aspengren, at vi også i denne tariffperiode skal greie å oppnå den reallønnsforbedring som vi har skissert. På enkelte områder har lønnsutviklingen vært mindre god. Jeg vil peke på nødvendigheten av innsats for å rette på dette, særlig på områder hvor det er økonomisk grunnlag for lønnstillegg. En aktivisering av det faglige arbeid på den enkelte arbeidsplass er vel så viktig som en aktivisering i noen få uker foran en tariffrevisjon. Jeg håper også at det i løpet av perioden skal bli mulig å få gjennomdrøftet hva vi skal foreta oss i forbindelse med neste tariffrevisjon. Alle er klar over at lavtlønnsproblemet ikke er noe som løses ved tariffrevisjonen alene. Det er arbeidsoppgavene på dette område som nå i første rekke må gjennomtenkes.

Med dette takket formannen for velvillig saksbehandling og ønsket god hjemreise.

